

दिवाळी अंक २०२३

**सॅन अँटोनियो महाराष्ट्र मंडळ
दिवाळी अंक २०२३
अंक क्रमांक - ४**

**San Antonio Maharashtra Mandal
Diwali Ank 2023
Serial Number - 4**

संपादक:

श्री. लक्ष्मीकांत चंद्रकांत बोन्द्रे

सहाय्य:

सौ. रुपाली तालीम, सौ. संध्या बोन्द्रे

मुखपृष्ठ चित्रकला:

सॅन अँटोनियो सिटी दिवाळी येथील
प्रथम पारितोषिक विजेती SAMM ची रांगोळी

Disclaimer:

The views and opinions expressed in this SAMM Diwali Ank 2023 are those of the authors and do not necessarily reflect the official policy or position of San Antonio Maharashtra Mandal.

None of the content is intended to malign any religion, ethnic group, club, organization, company, individual or anyone or anything in particular.

संपादकीय

नमस्कार मंडळी!!

मराठी मंडळात आणि सॅन अँटोनियो मध्ये आपली भेट नेहमी होत असतेच. पण ही आपली दरवर्षीची खास दिवाळी अंकातून होणारी भेट आणि माझ्यासाठी नवीन ओळखी होण्याची हक्काची जागा!!

पुन्हा एकदा.... साहित्यिक फराळ घेऊन आलोय तुमच्या घरी....

दिवाळी म्हटली की डोळ्यांसमोर येते ती रंगांची उधळण, दिव्यांच्या माळा, फटाक्यांची आतिषबाजी, दारात हलकेच झुलणारा आकाश कंदील, गुलाबी थंडी आणि चमचमीत फराळ...

संध्या वातावरणात सुद्धा दिवाळीची नांदी ऐकू येतेय... अगदी आपल्याला हवी तशीचच!! Fall Colors सोबत रंगांची उधळण आणि पहाटेच्या बोचऱ्या थंडीत वर्ल्ड कप क्रिकेट मध्ये होणाऱ्या रन्सची / विकेट्सची आतिषबाजी....

अशा या दिवाळीच्या माहोल मध्ये... मस्तपैकी आपल्या घरी बसून फराळ खाता खाता आपल्या दिवाळी अंकामधील कविता / लेख / नाटक वाचा, शब्दकोडे सोडवा आणि Community मधल्या यशस्वी जोडप्यांच्या मुलाखती वाचत येणाऱ्या नोव्हेंबरच्या सुट्ट्या Enjoy करा....

चला तर मंडळी भेटूच पुन्हा... मज्जा करा आणि काळजी घ्या!

मराठी मंडळ कमिटीचे आभार, मला पुन्हा संपादक होण्याची संधी दिल्याबद्दल...

धन्यवाद.

संपादक:

श्री. लक्ष्मीकांत चंद्रकांत बोन्द्रे

संचालक मंडळाकडून

सॅन अँटोनियो महाराष्ट्र मंडळ (SAMM) च्या वतीने आमच्या सर्व वाचकांना मनापासून नमस्कार. गेल्या दोन वर्षांपासून, आम्हांला आमच्या लाडक्या SAMM समुदायासाठी पदाधिकारी म्हणून काम करण्याचा बहुमान मिळाला. SAMM ही एक तरुण आणि चैतन्यपूर्ण अशी संस्था आहे. त्या अनुषंगाने, आम्ही आपल्या लोकांमध्ये चांगले नातेसंबंध जोपासत, तारुण्यमय दृष्टिकोन राखण्याचा प्रयत्न केला आहे.

दिवाळी, आपला दिव्यांचा सण जवळ येत असताना, तुम्हां सर्वांना उज्ज्वल आणि समृद्ध भविष्य लाभो, ते आनंदाने आणि समाधानाने भरून जावो अशी इच्छा. आम्ही SAMMचा वारसा अभिमानाने पुढे नेत असताना तुमच्यापैकी प्रत्येकाकडून आम्हांला मिळालेल्या पाठिंब्याबद्दल आम्ही तुमचे आभार मानू इच्छितो. आम्ही SAMMच्या कार्यक्रमांचे आयोजन आणि अंमलबजावणी करण्यासाठी काम करत असताना जे नियोजनाचे अगणित तास बारीकसारीक गोष्टींवर चर्चा करण्यात घालवले, त्यात आम्ही अनेक नवीन मित्र बनवले, जुनी बंधने जोपासली व भक्कम केली आणि आमच्या क्षमतेचे संपूर्ण नवीन पैलू आम्हांला आढळले. 2023 ला निरोप देताना, आम्ही समाजाप्रती कृतज्ञता व्यक्त करू इच्छितो.

रसिका घवघवे, अध्यक्ष: SAMM ची अध्यक्ष म्हणून माझा कार्यकाळ संपत असताना, या अतुलनीय प्रवासाचा भाग असलेल्या प्रत्येकाप्रती मी मनापासून कृतज्ञता व्यक्त करू इच्छिते. या संस्थेची अध्यक्ष म्हणून काम करणे हा एक विशेषाधिकार आणि सन्मान आहे आणि मी प्रत्येक सदस्य, स्वयंसेवक आणि देणगीदाराच्या समर्थन, समर्पण आणि अटल वचनबद्धतेबद्दल मनापासून कृतज्ञ आहे. एकत्रितपणे, आम्ही खूप काही साध्य केले आहे आणि आपल्या समुदायापर्यंत पोहोचण्यावर आमचा प्रभाव उल्लेखनीयपेक्षा कमी नाही. मी आमच्या समर्पित कार्यकारिणी मंडळ सदस्यांचे आणि असंख्य स्वयंसेवकांचे आभार मानू इच्छिते ज्यांनी आमचे कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी निःस्वार्थपणे आपला वेळ आणि शक्ती दिली. तुमची उत्कट इच्छा आणि दृढनिश्चय आमच्या यशामागील प्रेरक शक्ती आहे. निश्चित राहा, संघटनेशी माझी बांधिलकी नेहमीप्रमाणेच दृढ आहे. नवीन नेतृत्वाखाली SAMM करत असलेले सर्व अविश्वसनीय कार्य पाहण्यासाठी मी उत्सुक आहे. तुमच्या समर्थन, प्रोत्साहन आणि भागीदारीबद्दल पुन्हा एकदा धन्यवाद. तुमच्या प्रत्येकासोबत काम करणे हा खरोखरच फायद्याचा अनुभव आहे आणि आपल्या संस्थेचे उज्ज्वल भविष्य पाहून मला खूप आनंद झाला आहे.

लुकेना कारखानीस, उपाध्यक्ष कार्यक्रम: जेव्हा मी हे पद रेशमा गोरेगावकर कडून मधल्या काळात स्वीकारले तेव्हा मला त्या मोठ्या जवाबदारीची थोडीशी भीती वाटली. माझे सहसंचालक, सल्लागार आणि समाजाकडून मला मिळालेल्या प्रेमळ स्वागतामुळे माझा आत्मविश्वास वाढला आणि मला हे काम करता आले. रसिका, नूपूर, रश्मी आणि मिहीर यांनी त्यांच्यात सामील करून कुटुंबाप्रमाणे माझे स्वागत केले आणि मला माझ्या पदावर यश मिळवून दिले. मी उत्साहाने आणि आनंदाने SAMM ची सेवा करण्यास तयार आहे.

नूपूर कर्णिक, उपाध्यक्ष संप्रेषण: सर्वात आधी, मला समाजासाठी काम करण्याची ही संधी दिल्याबद्दल मी SAMM ची आभारी आहे. मी व्यक्तिशः खूप शिकले आणि दोन वर्षांत एक व्यक्ती म्हणून माझ्यात खूप चांगला बदल झाला! मला टाईम मॅनेजमेंट, इव्हेंट मॅनेजमेंट, इव्हेंटसाठी नाविन्यपूर्ण फ्लायर्स तयार करणे यासह अनेक नवीन कौशल्ये शिकायला मिळाली आणि सर्वात महत्वाचे म्हणजे मला माझे संवाद कौशल्य आणि मराठी लेखन सुधारण्याची संधी मिळाली! अमेरिकेत माझ्या मातृभाषेत इतकं बोलायला आणि लिहायला मिळेल असं कधी वाटलं नव्हतं! या दोन वर्षांत मला अशा अनेक सुंदर लोकांना भेटण्याची संधी दिल्याबद्दल मी SAMM ची आभारी आहे, विशेषतः माझी टीम- रसिका, रेशमा, मिहीर, रश्मी आणि लुकेना! तुम्ही आणि तुमच्या कुटुंबाने SAMMच्या भल्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांना सलाम! मी आमच्या मीटिंग्ज आणि कार्यक्रमादरम्यान अंतहीन चर्चा खूप मिस करणार आहे! लव्ह यू टीम! तसेच, नवीन BOD च्या टीमला खूप खूप शुभेच्छा!

रश्मी सरलष्कर, कोषाध्यक्ष: रसिका, रेशमा, नूपूर, मिहीर आणि आता लुकेना यांच्या खांद्याला खांदा लावून SAMM ची कोषाध्यक्ष म्हणून काम करताना आलेला अनुभव उत्साहवर्धक होता. गेल्या दोन वर्षांत कार्यकारी समितीने आपल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमांला एक नवी, ताजी, सर्जनशील दिशा देण्याचा जाणीवपूर्वक प्रयत्न केला. त्याला SAMM च्या सभासदांनी दिलेल्या उत्तम प्रतिसादाने ह्या कामाचे चीज झाले हे नक्की. या कालावधीत आपल्या लोकांच्या विविध दृष्टिकोनांची मला नव्याने जाणीव झाली. या अनुभवाची शिदोरी मला पुढची खूप वर्षे पुरेल.

मिहीर चौधरी, सचिव: SAMM BOD 2022-23 साठी काम करणे हा अतिशय समृद्ध असा अनुभव होता. इव्हेंट मॅनेजमेंट आणि पीपल मॅनेजमेंटच्या दृष्टीने हा शिकण्याचा कॅश कोर्स आहे असे म्हटले तर काही वावगे नाही. रसिका, रश्मी, नूपूर, रेशमा आणि लुकेना या अफाट सपोर्टिव्ह टीमशिवाय हे सर्व अशक्य असते. प्रत्येकाच्या समजूतदारपणा आणि वचनबद्धतेमुळे ही 2 वर्षे सहजतेने पार पडली. खूप खूप धन्यवाद, माझी BOD वर नेमणूक केल्याबद्दल आणि SAMM परिवाराच्या सेवेची संधी दिल्या बद्दल.

From the Board of Directors.

A warm hello to all our readers on behalf of San Antonio Maharashtra Mandal (Samm). For the past two years, we have had the privilege of serving as the office bearers for our beloved Samm community. Samm is a young and vibrant organization, and in keeping with that, we have endeavored to maintain a youthful outlook, while cultivating a lively kinship within our people.

As we approach Diwali, our festival of lights, we would like to take this opportunity to wish all of you a bright and prosperous future, awash with happiness and contentment. We would like to thank you for the support we have received from each and every one of you as we proudly carried forth the legacy of Samm. In the countless planning hours, we have spent debating over minutiae as we worked to organize and execute our duties, we have made new friends, strengthened old bonds, and discovered a whole new aspect of our abilities. As we bid adieu to 2023, we would also like to express our gratitude to the community.

Rasika Ghawghawe, President: As my tenure as the president of Samm comes to an end, I wanted to take a moment to express my heartfelt gratitude to everyone who has been a part of this incredible journey. It has been a privilege and an honor to serve as the president of this organization, and I am deeply grateful for the support, dedication, and unwavering commitment of each member, volunteer, and donor. Together, we have achieved so much, and our impact on our community outreach has been nothing short of remarkable. I want to extend my gratitude to our dedicated board members and the countless volunteers who have selflessly given their time and energy to make our programs a success. Your passion and determination have been the driving force behind our accomplishments. Rest assured, my commitment to the organization remains as strong as ever. I look forward to seeing all the incredible work that Samm will continue to achieve under new leadership. Thank you once again for your support, encouragement, and partnership. It has been a truly rewarding experience to work alongside each of you, and I am excited to see the bright future that lies ahead for our organization.

Lukena Karkhanis, Vice President Events: When I took over this position in the middle of the term from Reshma Goregaonkar, it was not without some trepidation about the big shoes I had to fill. The warm welcome I have received from my codirectors, advisors, and the community bolstered my confidence and helped me step up to the job. In taking me under their wing, Rasika, Nupoor, Rashmi, and Mihir welcomed me like family and set me up for success in my position. I look forward to serving the community with enthusiasm and joy.

Nupoor Karnik, Vice President Communications: In hindsight, I am grateful for SAMM and the community for giving me this opportunity to serve the community. I personally learned a lot and grew as a person over the two years! I acquired so many new skills including time management, event management, creating innovative flyers for the event and most importantly I got a chance to hone my communication skills and Marathi writing! Never thought that I would get to speak and write so much in my mother tongue in the US! I am thankful to SAMM to have given me the chance to meet such wonderful people over these two years, especially, my TEAM- Rasika, Reshma, Mihir, Rashmi and Lukena! You guys rock and hats off to the efforts that you and your family has put into the betterment of SAMM as a community! I am definitely going to miss our meetings and endless discussions during the events! Love you all! Also, wishing all the luck to the new team of BODs!

Rashmi Sarlashkar, Treasurer: Serving as the treasurer of the SAMM under the leadership of Rasika Ghawghawe and in partnership with the BOD has been a superb experience. During the two-year term, this BOD strived to bring fresh, creative, cultural, and fun events to the growing SAMM community. The collaborative spirit of the BOD and the enthusiastic participation of SAMM community in every event was very fulfilling. During this time, I have gained a deeper understanding and appreciation for the diverse perspectives and needs of our community. I will cherish this privilege of serving the community for the years to come!

Mihir Choudhari, Secretary: Working for SAMM BOD 2022-23 has been an enriching experience. It is no exaggeration to say that this is a learning crash course in event management and people management. All this would not have been possible without the immense supportive team of Rasika, Rashmi, Nupoor, Reshma and Lukena. Thanks to everyone's understanding and commitment, these 2 years went smoothly. Thank you so much for appointing me to the BOD and giving me the opportunity to serve the SAMM family.

आम्ही तुम्हांला कळवू इच्छितो की २०२४-२०२५ या वर्षासाठी नवीन SAMM BOD बिनविरोध निवडून आले आहेत आणि ते १ जानेवारी २०२४ पासून पदभार स्वीकारतील.

नवीन SAMM BOD समितीचे स्वागत:

अध्यक्षा: सौ. शमिका भागवत

उपाध्यक्ष-संपर्क: श्री. विश्वास संगारे

उपाध्यक्ष-उपक्रम: सौ. लुकेना कारखानीस

सचिव: सौ. अपर्णा तेलंग

खजिनदार: श्री. लक्ष्मीकांत बोद्रे

ऑल द बेस्ट!!!!

आपली,
SAMM Committee २०२२-२०२३

संचालक मंडळाचे सभासद

डावीकडून-उजवीकडे:

सौ. नुपूर कर्णिक (उपाध्यक्ष-संपर्क), सौ. रेश्मा गोरेगावकर (उपाध्यक्ष-
उपक्रम - गुढीपाडवा २०२३ पर्यंत), श्री. मिहीर चौधरी (सचिव), सौ.
रसिका घवघवे (अध्यक्ष),
सौ. रश्मी सरलष्कर (खजिनदार)

डावीकडून-उजवीकडे:

सौ. रश्मी सरलष्कर (खजिनदार), सौ. नूपूर कर्णिक (उपाध्यक्ष-संपर्क),
श्री. मिहीर चौधरी (सचिव), सौ. रसिका घवघवे (अध्यक्ष), सौ. लुकेना
कारखानीस (उपाध्यक्ष-उपक्रम - गुठीपाडवा २०२३ नंतर)

॥श्री गणेश॥

पंचतत्व बाप्पा

सॅम दिवाळी अंकाच्या सर्व वाचकांना माझा सस्नेह नमस्कार!

नुकताच आपल्या सॅमचा गणेशोत्सव सर्वांच्या सहकार्याने आणि सहभागाने मोठ्या उत्साहात, थाटामाटात व आनंदात पार पडला. महाराष्ट्राची लोकधारा तर प्रेक्षणीय व श्रवणीय होती.

हा सुंदर कार्यक्रम करण्यासाठी आपल्याला संधी देणारा गणपती बाप्पा सॅम गणेशोत्सवाच्या पाचव्या वर्षी मोठ्या दिमाखात, पंच पक्वानांचा आस्वाद घेत, पृथ्वी, आप, तेज, वायु व आकाश या पंचतत्वांच्या मखरात बसून मिशिकलपणे हसत होता.

गणपती बाप्पा हा छोट्यांना आपला लाडका सखा वाटतो तर मोठ्यांना तो विघ्नहर्ता, सुखकारक, दुःखहारक, बुद्धीदाता आणि आपला रक्षणकर्ता वाटतो.

गणपती हा सर्वच मुलांचा लाडका देव आहे. आपल्यासारखेच गोड गोड मोदक बाप्पाला आवडतात याची मुलांना खूप गंमत वाटते. “गणपती बाप्पा मोरया” या सारख्या आरौढ्या, ढोल, ताशा आवडणारा, नाच-गाणी यात रमणारा बाप्पा मलाही खूप आवडतो. “पुढच्या वर्षी लवकर या” म्हंटल्याबरोबर लहान-मोठ्यांबरोबर बाप्पाच्याही डोळ्यात पाणी तरळतं. माझ्या नातीने “I don't want to say bye bye to Bappa.” म्हणून भोकाड पसरले. बाप्पाची आई घरी वाट पहाते आहे म्हटल्यावर बाप्पाची व आमची सुटका झाली.

ॐ आकाशाय विदमहे। नभोदेवाय धीमहि। तन्नो गगनं प्रचोदयात्।

आपल्या या पंचतत्व बाप्पाच्या पंचमहाभूतांपैकी आकाशाची उत्पत्ती प्रथम झाली म्हणून पहिले तत्व आहे 'आकाश'. आकाशातच सर्व समावलेले आहे. आकाशाचा मुख्य गुण आहे शब्द किंवा नाद. म्हणून आपल्या पंचेंद्रियापैकी कर्ण किंवा कान ही या सर्वव्यापी तत्वाची अभिव्यक्ती आहे. कानांनी आपण नाद ऐकू शकतो.

ॐ पवनपुरुषाय विदमहे। सहस्रमूर्तये च धीमहि। तन्नो वायुः प्रचोदयात्।

दुसरे तत्व 'वायु' आहे. याची उत्पत्ती आकाशापासून झाली आहे. वायुचे अस्तित्व आपल्याला त्वचेमुळे म्हणजेच स्पर्शज्ञानाने समजते.

ॐ महाज्वालाय विदमहे। अग्निदेवाय धीमहि। तन्नो अग्निः प्रचोदयात्।

तिसरे तत्व 'तेज', 'प्रकाश' किंवा 'अग्नी' हे आहे. अग्नीची उत्पत्ती वायुपासून होते. त्यामुळे या तत्वात वायु आणि आकाश या दोहोंचेही गुण असतात. आपले नेत्र हे अग्निची अभिव्यक्ती आहेत.

ॐ जलबिंबाय विदमहे। नीलपुरुषाय धीमाहि। तन्नो वरुणः प्रचोदयात्।

चौथे तत्व 'जल' किंवा 'आप' आहे. याची उत्पत्ती अग्निपासून होते. यात अग्नि, वायु आणि आकाश यातील गुणांचा समावेश होतो. जलाचा मुख्य गुण 'रस' आहे. आपल्या जिव्हेद्वारे आपल्याला रस सेवनाचा आनंद मिळतो.

ॐ वसुंधराय विदमहे। भूताधत्राय धीमहि। तन्नो भूमि प्रचोदयात्।

पाचवे तत्व आपली 'पृथ्वी' किंवा 'भूमी' होय. पृथ्वीतत्वाची उत्पत्ती जलापासून होते. त्यामुळे यात जल, अग्नि, वायु आणि आकाश या सर्वांचा समावेश होतो. आपले नाक ही या तत्वाची अभिव्यक्ती असून 'गंधा' द्वारे आपल्याला आनंद मिळतो.

आपल्या गणपती बाप्पाच्या सजावटीत आपण पंचतत्वांना स्मरले आहे. आपली सृष्टी किंवा ब्रह्माण्ड हे पंचतत्वांनी बनले आहे. आपले शरीरही पंचमहाभूतांनी बनले आहे. प्राणही पंचतत्वांचाच आहे. आपले कान, त्वचा, नेत्र, जिव्हा व नाक या इंद्रियांद्वारे आपण या पंचतत्वांचा आनंद जन्मापासून अंतापर्यंत घेतो.

आपला हा गणपती बाप्पा पंचतत्वांचा कारक आहे. तो जणू पंचतत्वांचे रूपच आहे. आकाशाची व्याप्ती मोठी तर बाप्पाचे कानही मोठे, सुपासारखे! त्वचा तर सुंदरच! नेत्र सगळे भाव प्रकट करणारे! एकाच वेळी पंचपक्वांन्नांचा, ताटभर मोदक, लाडू, पेढे यांचा जिव्हेने आस्वाद घेऊन पोटभर जेवणारा असा हा शक्तिशाली गणराज खूप आकर्षक दिसतो. गंधासाठी सोंड हे तर लाडक्या बाप्पाचे वैशिष्ट्यच आहे.

आपला बाप्पा आपण भक्तीभावाने दिलेले अन्न ग्रहण करतो व आपल्यालाच प्रसाद म्हणून परत देतो. पाणीही तो तीर्थ समजून पितो. गणेशोत्सवाच्या दिवशीही बाप्पाच्या उपस्थितीने त्या हॉलचे रूपांतर जणू मंदिरात झाले होते.

काही वर्षापूर्वी मुंबईतील 'शिशुविहार' या शाळेत एका अनोख्या कार्यक्रमाला उपस्थित रहाण्याचा योग मला आला. दरवर्षी श्रावण महिन्यातील एका दिवशी शिशुविहार मध्ये पंचतत्वांचे पूजन केले जाते. पंचतत्व पूजनासाठी सर्व मुले रंगीबेरंगी पोशाखात पूजा साहित्य घेऊन शाळेत आली होती. मुलांसाठी सुंदर बैठक घातली होती. फुलांच्या माळा, दिवे, रांगोळ्या यांनी शाळा सजवली होती. बैठकीवर बसून सर्व मुलांनी पंचतत्वांचे पूजन केले. अखेरीस शिक्षक व उपस्थित असलेल्या आम्ही सर्वांनी, पंचतत्वांचे प्रतीक मानून त्या सगळ्या बाल गोपाळांना आरती ओवाळली व त्यांचा सन्मान केला. तो सोहळा माझ्या मनाला खूपच भावला. त्यावेळी मुलांनी गायलेली गोड गीते ऐकून सगळ्यांची मने प्रसन्न झाली. गाणं आपलं नेहमीचं होतं पण त्यादिवशी त्या गाण्याला वेगळाच रंग चढला होता.

ते गीत होतं:

देवा तुझे किती। सुंदर आकाश।
सुंदर प्रकाश। सूर्य देतो।।
सुंदर वेळीची। सुंदर ही फुले।
तशी आम्ही मुले। देवा तुझी।।
इतुके सुंदर। जग तुझे जरा।
किती तू सुंदर। असशील।।

असा हा सुंदर पंचतत्वकारक बाप्पा पुढच्या वर्षी आपल्यासाठी काही आगळी वेगळी कल्पना किंवा शिकवण घेऊन येतो का, याची आपण वाट पाहू या.

लेखिका: सौ. ज्युलिना कारखानीस

सॅन अँटोनियो मराठी शाळा (SAMS) सुरु होऊन ५ वर्षे झाली. त्यानिमित्ताने सौ. रुपाली तालीम व सौ. संध्या बोन्द्रे या शाळेतील दोन शिक्षिकेंची तथा कार्यकारिणी सभासदांची गद्यरूपी आणि पद्यरूपी मनोगते.

इवलेसे रोप

शाळा सुटली, पाटी फुटली, आई मला भूक लागली -----

आता पाटी ही शोधायला लागेल आणि भूक लागायला शाळा सुटायची गरज नाही. पण शाळा हा सगळ्यांचाच जिव्हाळ्याचा विषय. या वर्षी आपल्या सॅन अँटोनियोच्या मराठी शाळेला (SAMS) पाच वर्षे पूर्ण झाली. माझा SAMS बरोबरचा प्रवास चार वर्षांचा, त्यामुळे या रोपट्याच्या वाढीची मी ही एक साक्षीदार. त्या निमित्ताने दोन शब्द!

इथे अमेरिकेत मराठी शाळा चालते हे ऐकूनच फार भारी वाटले होते. २०१९ च्या मराठी मंडळाच्या गणपती उत्सवात मी शाळेचं नाव ऐकले आणि वाटलं Yes! आपल्या आवडीचं काम सापडलं. मी लगेच चौकशी केली आणि भेटल्या शाळेच्या मुख्याध्यापिका - मंजिरी ताई. शाळा त्या आठवड्यातच चालू होणार होती. शुभस्य शीघ्रम!!

मग चालू झाला माझा प्रवास. शिकवण्याचे आणि शिकण्याचे वेड होतेच, ते कामी आले. तेव्हा शाळा आधीच्या साईबाबा मंदिरात भरत असे. शाळा एकदाच - रविवारी, पण आठवडाभर आम्ही त्याची वाट बघत असू, ओढ अर्थातच सगळ्यांना, एकमेकांना भेटण्याची.

२० - २२ भिरभिरती पाखरं तीन वाजता जमा व्हायची. सोडायला आई - बाबा, कधी इथे भेट द्यायला आलेले आजी - आजोबा. आम्ही सगळे शिक्षक पण एकमेकांना Hi/Hello नमस्ते करत गोळा व्हायचो. सगळे वर्ग एकाच छताखाली- अगदी गुरुकुल style. साईबाबांच्या साक्षीने.

श्लोक, गाणी, वाचन, लिखाण करत एक दीड तास कुठे संपायचा कळायचे नाही. नंतर यायचा सगळ्या मुलांचा long awaited खाऊ break! Snacks enjoy करत चिव चिवणारी पाखरं तिथेच निवांत पहुडायची. शेवट गोड व्हायचा लक्ष्मीकांतच्या interesting गोष्टींनी. भोंडला, दिवाळी, संक्रांत असे आपले खास महाराष्ट्रीयन सण चिमुकल्यांबरोबर साजरे करताना खूप धमाल यायची. भोंडल्याची गाणी फेर धरून म्हणणे, त्यांचे meaning सांगणे म्हणजे शिक्षकांचा कस लागायचा.

आपली शाळा सुरु झाली ती संध्या, राजू काका, माधुरी मावशी, मंजिरी ताई यांच्या अथक प्रयत्नातून. संध्याचे हे रोपटे टेक्सासच्या खडकाळ जमिनीत रुजले आणि आता ५ वर्षात छान वाढले. स्नेहल, मनिषा, रिया, मोना मावशी, शमिका, लक्ष्मीकांत अशा उत्साही शिक्षकांची team, शिकवता शिकवता, मुलांबरोबर काही ना काहीतरी नवीन शिकत होती.

२०२० उजाडले आणि शाळेला नवीन पत्ता मिळाला - साईबाबांचे नवीन देऊळ. शाळा मोठ्या जागेत विसावली. आम्ही सगळेच खुश! मुलांना खेळायला मोकळे आवार, बसायला प्रशस्त hall. चिल्ली पिल्ली, जुनिअर, सिनिअर सगळ्यांना आपापले कोपरे. रिया मावशी सोबत मुलांची creativity बहरली. कागद, कात्री, glue, crayons अशा साधनातून संक्रांतीचे पतंग, २६ जानेवारीला तिरंगी झेंडे, रंगी-बेरंगी कागदी फुले, ग्रीटिंग कार्ड्स साकारले.

मार्च २०२० चालू झाला. जिथे सर्व जग ठप्प झाले तिथे आमची छोटीशी शाळा तरी कशी वाचेल. मग चालू झाली आम्हा शिक्षकांची तारेवरची कसरत. मराठी शाळा ती पण online! लिहायला-वाचायला, interesting करून शिकवायला It was a big challenge. पण मग Zoom मदतीला धावून आले. रचना, तेजश्री, अपर्णा अशा आमच्या मैत्रिणी सोबत होत्या. तेजश्री मावशीच्या instructions पालकांनी पण follow केल्या आणि सुंदर दिवाळीच्या पणत्या आणि अनेक art and craft बनविल्या. त्या वर्षी सगळे कार्यक्रम online, दिवाळी, दसरा सगळे virtual. शाळेचे छोटे performance stars मंडळाच्या platform वर चमकले.

शाळेची पहिली Batch BMM Grade1 परीक्षा देणार होती तर आम्ही सगळेच १० वी च्या बोर्दाला बसल्यासारखे Nervous & Anxious पहिलाच अनुभव. इच्छा तिथे मार्ग! राजू काका, माधुरी मावशीनी त्यांचे घर available करून दिले आणि सर्वांचीच परीक्षा पार पडली. आपल्या शाळेत गेल्या दोन वर्षात चारुता, नुपूर जुलीना मावशी, श्रुती सारखे उत्साही नवीन शिक्षक सहभागी झाले. पूर्णपणे volunteering संस्था असलेल्या शाळेच्या कामात नेहमीच नवीन कार्यकर्त्यांची गरज असते.

इथे जन्माला आलेल्या किंवा खूप वर्षे इथे वाढलेल्या मुलांना, आपल्या नवीन पिढीला मराठी शिकवणे हे आमचे ध्येय. अर्थातच आपण मराठी कसे शिकलो असा विचार केला तर या मुलांची situation वेगळी आहे. ना इथे आजूबाजूला मराठी बोलणारे मित्र मंडळी, नातेवाईक, रिक्षावाले, दुकानदार. आणि आपले सण, सांस्कृतिक कार्यक्रम इथे weekend ला साजरे होतात त्यामुळे कानावर पडणारे साधे शब्द ही त्यांना नवखे वाटतात. या मुलांना मातृभाषेचा धागाच आपल्या आजी आजोबा, आपली संस्कृती यांच्याशी बांधून ठेवणार आहे. त्यासाठी ही सगळी धडपड आणि अट्टाहास!!

आता या सगळ्या प्रवासात पालकांचा मोठा वाटा आहे. मराठी शाळा आठ दिवसानी एकदा दीड दोन तास असते. घरातील छोटे छोटे संवाद, मराठी गाणी, बालनाट्य you tube वरच्या मराठी गोष्टी, गाणी will help to keep up their interest. “भारतात गेल्यावर माझ्या लेकाने दुकानाची पाटी वाचली”, “फोन वर आजीला आज हे गाणे म्हणून दाखवले”, “माझ्या नातवाने दोन ओळी मराठीतून लिहिल्या” हे ऐकून आम्हांला Everest गाठल्यासारखा आनंद होतो.

शाळेच्या या प्रवासात आम्ही सगळे शिक्षक आपले छोटेसे योगदान देण्याचा प्रयत्न करतो. मुलांबरोबर कित्येक गोष्टी आम्ही पुन्हा नव्याने शिकतो rejuvenate होतो. पालकांचे सहकार्य, शिक्षकांची मेहनत, मुलांची नवीन शिकण्याची ओढ हे शाळेचं Strong Foundation आहे. गेल्या ५ वर्षात शाळेचा प्रवास हळूहळू चालू झाला पण सर्वांच्या सहकार्याने हे प्रयत्न पुढेही चालू राहणार यात शंका नाही.

लेखिका: सौ. रुपाली तालीम

ज्ञानाचे रोपटे

रोप माझे वाढू लागले, रोप माझे वाढू लागले
मुळे घट्ट रोवूनी उभे राहिले
म्या वेडीने एक स्वप्न पाहिले, मग पाच जणांनी स्वप्न माझे आपल्या डोळ्यांत साठविले
रोप माझे वाढू लागले
मनी इच्छा धरीता दैवानेही साथ दिली
साई बाबांच्या राऊळी चिमण्यांची शाळा भरली
रोप माझे वाढू लागले, रोप माझे वाढू लागले
खडकाळ मातीच्या कुशीत बियाणे रुजले, माती आणि कुणी तर कुणी खत
मायेचा तो हात फिरता एका वर्षात छोटे रोपटे आले
पाचाचे मग दहा जाहले, रोपाची काळजी घ्या पुढे जाहले
रोप माझे वाढू लागले, मुळे घट्ट रोवूनी उभे राहिले

कवयित्री: सौ संध्या बोन्द्रे

सॅन अँटोनियो मराठी शाळेतील विद्यार्थ्यांचे लिखाण

माझी India Trip

माझी India trip !!
मी या वर्षी summer vacation ला
India ला गेलो होतो. मी मावशी,
काका, व मामा कडे खूप मजा केली.
मी रोज आंबा खाल्ला, नवीन मित्र केले,
आणि खूप फिरलो. मी लहान झाड
व बहीण सोबत खेळलो.
मी छबछबा पाहिला, Rikshaw मध्ये
बसलो, Scooty वर फिरलो, व
Railway ने प्रवास केला.
मला खूप मजा आली.

बाल लेखक: कु. शौनक भागवत

गणेशा

माझा आवडता देव गणेश बाप्पा. गणेशाचा आवडता खाऊ मोदक. गणेशाचे तोंड हत्तीचे आहे. आणि त्याला एक दात आहे म्हणून त्याला 'एकदंत' असे म्हणतात. गणेश माझ्या घरी दहा दिवस राहतो. हे मला खूप आवडते. दहा दिवसांनंतर गणेश त्याच्या मम्मी पप्पांकडे जातो. गणपती बाप्पा मोरया पुढ्याच्या वर्षी लवकर या.

बाल लेखक: कु. चिन्मय पोळ

In Conversation with Dr. Vijay Koli and Dr. Malathi Koli

1. **Please tell us about your journey till you reach the USA. i.e., your family background, education, inspirations, and how and when you came to the USA?**

Malathi comes from a village in Tamil Nadu. She hails from an orthodox Tamilian Brahmin family. Her father was a journalist and businessman, and her mother was a homemaker. She finished her B.Sc. and was a teacher in high school. In her college days in Trichy, she wrote and produced skits and dramas for

the local radio station.

I was born in Mumbai. My father was a freedom fighter. When I was born, my mother took me to Yeravada jail in Pune, where my father was jailed. My inspiration came from my father, an attorney who traveled worldwide as a UNO fellow.

In 1965, we both received a scholarship to study medicine in Moscow, Russia. We extensively performed folk dances of India in Russia, Eastern Europe, England, and America. In 1971, we tied the knot in the Embassy of India in Moscow. In England, during post-graduate training, we were blessed with two children. I practiced in Goldthwaite, TX. Later, we moved to San Antonio in 1981 and made it our home till today.

Malathi has taught Bharatanatyam for the last forty years. She served as the Texas Indo-American Physicians Society (TIPS) president. As the President of Dance Umbrella of San Antonio, she initiated an event called 'Dances Around the World'. In 2004, she also received the award for taking care of Tsunami victims and creating a network of mental health workers in Tamil Nadu.

I played Tabla for the local artists for thirty years. I held numerous positions. To name a few: President and BOT chair of the India Association of San Antonio, Founder and President of Texas Indo-American Physicians Society. The Bexar County Medical Society. The American Association of Physicians of Indian Origin (AAPI). Chief of Staff and BOT Chair of Southwest General Hospital. Accompanied Phil Hardberger, then Mayor of San Antonio, to Chennai to form a sister city relationship.

Our daughter Anuradha is an Executive at Gensler, an architectural firm. Abhijeet, our son, is a cardiologist, and Roshni, our daughter-in-law, is a child psychiatrist. We are blessed with two grandchildren: Nikola and Luka. They all live in Austin, Texas.

2. Please share the kind of work specialty you both have.

Malathi V. Koli, MD, Adult Psychiatry, now retired after 40 years of work.

Age:78

Vijay N. Koli, MD, Primary care, retired after 40+ years of practice.

Age:80

3. Apart from your profession, you are an author. Please tell us about that.

Growing up my mother frequently found me in a reflective mood. She called it daydreaming. A few of my stories were published in Diwali Magazines in Mumbai. My profession, community service, and performing with my wife kept me from writing. 'A Choice of Love' is my first fiction, which took over three years to complete.

4. As an author looking at the e-media in this era, where do you see the importance of a book in the future?

E-media is a preferred platform, popular among the younger generation. It is convenient and less expensive. However, holding the book in hand will be around for a while.

5. What message would you like to give to people in our community?

While promoting our culture, we need to build bridges and assimilate with the local community. As the Spanish proverb says

“Donde es Tu Tierra?

Donde la pases, no donde naces.”

“Where is your land? It is where you pass your days,
not the place where you were born.”

(Mexican Dicho)

Interview of a couple
Dr. Vijay Koli and Dr. Malathi Koli

मॉडेल: कु. श्रेया आपटे

सोनपाऊले

आश्विन कार्तिकच्या या मिलनी | दीप उजळले तम भेदूनि ||
सोनपाऊलांनी आली दिवाळी | सुवासिक उटणे पहिल्या आंघोळी ||
आकाशकंदील नक्षीदार | फटाक्यांचा उडतो बार ||
फराळ रुचकर, नवीन कपडे | गेरूच्या अंगणी रांगोळीचे सडे ||
आनंदे करा हा सण साजरा | येईल लक्ष्मी तुमच्या घरा ||

कवी: लंबोदर उर्फ श्री. लक्ष्मीकांत बोन्द्रे

SA DIWALI

दिवाळी Festival of Lights
प्रकाशाचा सण
दीपावली - दिव्यांची आवली म्हणजे
दिव्यांची ओळ

हे अनेक दीप
आसमंत तेजोमय
करून अज्ञानाच्या
अंधाराला, भीतीला
दूर करत ज्ञानाचे
किरण आणि
प्रेमाची ऊब सर्वत्र
पसरू देत.

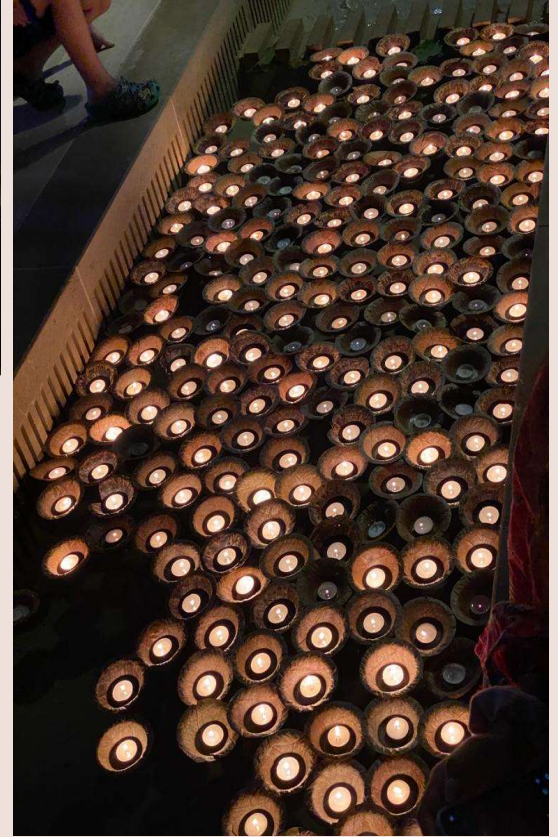

SCI - Sister cities International

जागतिक स्तरावर १२५ देश आणि १२०० अमेरिकेतील शहरे मिळून असे २१०० सहकाऱ्यांचे हे मैत्रीचे नाते विणले आहे. या उपक्रमात चेन्नई आणि सॅन अँटोनियो या दोन शहरांदरम्यान कला, खेळ, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, विविध उद्योग, तंत्रज्ञान इत्यादी यांची देवाणघेवाण होते.

City Diwali celebration हा ही त्याचाच भाग. विशेष कौतुक म्हणजे या वर्षी २०२३ ला सिटी दिवाळी १५ वर्षांची झाली.

Today, the SCI represents 1,200 US cities and their 2,100 partners in 125 countries worldwide.

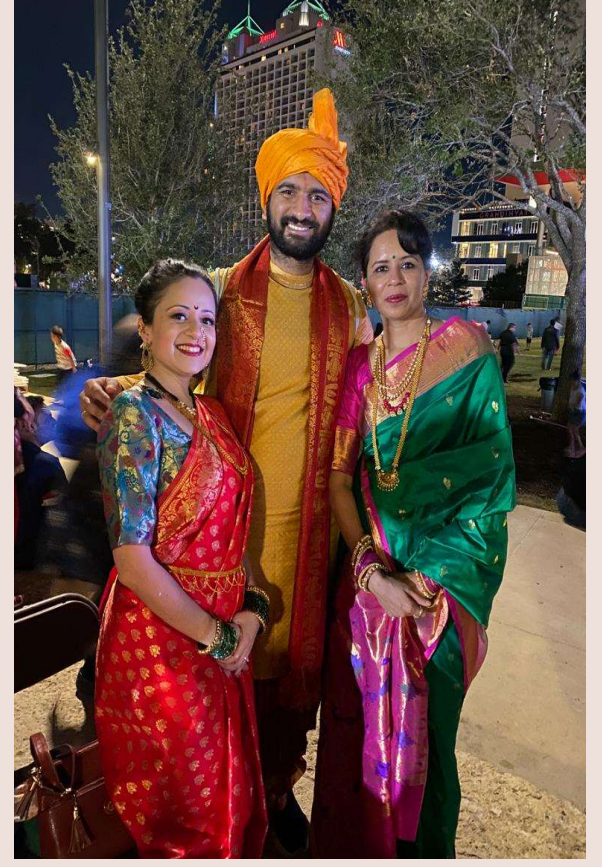

सॅन अँटोनियो, टेक्सास येथे 'San Antonio City Administration' तर्फे 'सिटी दिवाळी' साजरी करण्यात येते. ह्यासाठी सर्व प्रांतीय मंडळांना आमंत्रित केले जाते. त्यात आमच्या सॅन अँटोनियो महाराष्ट्र मंडळानेदेखील (SAMM) भाग घेतला होता. त्यातील विविध कार्यक्रमात SAMM च्या अनेक सभासदांनी भाग घेऊन आपल्या कलेचे प्रदर्शन केले.

- १) प्रांतीय नृत्य (Regional Folk Dance)
- २) State Barge
- ३) रांगोळी
- ४) फेटा बांधणे
- ५) ढोल ताशा

SA DIWALI ची झलक दाखविणारी ही काही बोलकी छायाचित्रे!

SAMM च्या 'NATURE' ही theme असलेल्या रांगोळीला प्रथम पारितोषिक मिळाले.

फेट्याचा रुबाव काही आगळाच!!

नुकत्याच झालेल्या SA Diwali कार्यक्रमात, गर्जना ढोल ताशाला Ameson स्टेजद्वारे कार्यक्रमाचा शुभारंभ करण्याचा मान मिळाला.

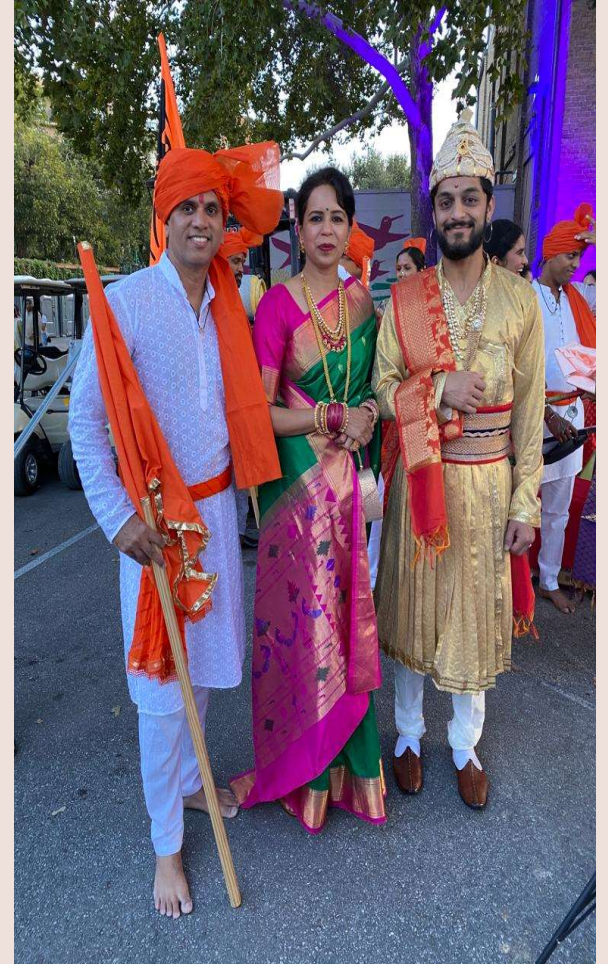

॥जय भवानी॥ ॥जय शिवाजी॥

शिवाजी हे महाराष्ट्राचं आराध्य दैवत. आपल्या मराठी दैवताला SAMM Dance Team चा मानाचा मुजरा.

आपल्या
धडाकेबाज
नृत्यातून
राजाचा जन्म,
मराठी
साम्राज्याची
उभारणी आणि
छत्रपतींचा
शिवराज्याभिषेक
डोळ्यांसमोर
हुबेहुब उभा
केला.

सॅन अँटोनियो चे मुख्य आकर्षण म्हणजे River walk आणि इथेच असते City Diwali ची Barge Parade प्रत्येक राज्य त्या इवल्याश्या Barge वर साकार होतं.

या वेळी SAMM आपला लाडका बाप्पा पंचतत्व घेऊन वाजत-गाजत आला. लेझीमच्या तालावर सगळ्यांनी ठेका धरला नाही तरच नवल! 'गणपती बाप्पा मोरया' चा गजर जाहला.

दिवाळी म्हटली की रांगोळी ही आलीच!

आपल्या तेजश्रीच्या team ने आप, तेज, वायू, पृथ्वी आणि आकाश या सर्वांना बांधून ठेवणारी आणि वात्सल्यरूपी 'Mother Nature' रांगोळीच्या रूपाने साकारली आणि अभिमानाने सांगावेसे वाटते की या वर्षीच्या आपल्या दिवाळी अंकाच्या मुखपृष्ठावर त्याच रांगोळीच्या चित्राला विराजमान होण्याचा मान मिळाला.

अरे आवाज कोणाचा? गर्जना ढोल ताशाचा!!

ढोल गर्जतो,
ताशा बरसतो,
जोश पसरतो
रोमा-रोमात!

ठोके आणि थापी
अश्या ढोल -
ताशाच्या तालावर
सर्वांना
थिरकवणारी ही
गर्जना ढोल
ताशाची Team.
दिवाळीचा
जल्लोष!!

लेखिका: सौ. रुपाली तालीम

दीपावली की शुभकामनायें

॥/॥/॥१५
आओ मिलकर दीप जलाएँ,
हर घर को खुशहाल बनाएँ।
तन मन जीवन को सँवारकर,
अन्तर्मन की ज्योत जलाएँ।
जगत् मात्र को अपना समझें,
कुछ ऐसा अद्भुत दीप जलाएँ।
मन मन्दिर को साफ बनाकर,
खुद के अन्दर दीप जलाएँ।
जो बिछड़ गए हैं हमसे अपने,
उन सबसे भी प्यार जताएँ।
जिस माँ ने हमको जन्म दिया है,
उनके चरणों में शीश भुकाएँ।
इस पावन पर्व पर ऐसा प्रण हो,
दीपक बनकर तिमिर मिटाएँ।
जीवन में कुछ जीवन देकर,
कुछ अलग तरह की ज्योत जलाएँ॥
वसुनीथ मिश्र.

कवी: श्री. वसुनीथ मिश्र

श्री वसुनीथ मिश्र यह मेरे संगीत शिक्षक हैं। उन्होंने इलाहाबाद यूनिवर्सिटी से संगीत में M.A. किया है। दिल्ली यूनिवर्सिटी से उन्हें संगीत शिरोमणि की पदवी भी प्राप्त है। तथा उन्होंने दिल्ली यूनिवर्सिटी से संस्कृत में M.A. की डिग्री भी प्राप्त की है।

श्री. लक्ष्मीकांत बोन्द्रे

आनंदी आनंद (अष्टपदी - छंद ओवी)

आनंदाने नहालेली | आज दिवाळी स्मरते ||
सानपणाचे आठव | मन बेचैन करते ||१||
ऋतु पर्जन्याचा गेला | आनंदाने धरा न्हाली ||
जणु साऱ्या सृष्टीने ती | धुके शाल पांघरली ||२||
वृक्षआनंदे डोलती | मंद वारा सभोवती ||
डोलणाऱ्या पर्णातून | सोन उन्हे ओघळती ||३||
गेंदफुले सोनसळी | रानफुले ही गोजिरी ||
फुलपाखरे आनंदे | विहरती फुलावरी ||४||
ऐसा आनंद कोंदला | चराचरात दाटला ||
तेजोमय आनंदाचा | दीपसण दारी आला ||५||
शांत अशा प्रातःकाली | पहाटेच्या त्या आंघोळी ||
उटण्याचा तो सुवास | सांगे आली ही दिवाळी ||६||
फुलबाजी चंद्रज्योती | अनारांची बरसात ||
लावूनीया दीपपंक्ती | करा दिवाळी स्वागत ||७||
नसे आता पाठशाला | नसे सीमा आनंदाला ||
बागडण्या नाही वेळा | मनी आनंद भरला ||८||

कवी: डॉ. जयंत रानडे

Dr. जयंत रानडे काका, हे आमचे स्नेही (Family Friend) आहेत. त्यांनी मुंबईच्या Grant Medical College मधून त्यांचे M.S.C. आणि P.H.D. चे शिक्षण पूर्ण केले. त्यांचे कॉलेजात ते जीवशास्त्र आणि रसायन शास्त्राचे प्राध्यापक होते. सध्या ते सेवा निवृत्त आहेत. त्यांना लेखनाचा छंद आहे आणि सध्या ते तोच जोपासत आहेत. त्यांचे 'शब्दांगण' नावाचे विज्ञानकथा, विनोदीकथा, युद्धकथा, व्यक्तिचित्रे आणि प्रवासवर्णन असलेले पुस्तक प्रकाशित झाले आहे. त्याचप्रमाणे 'काव्यांजली' नावाचे त्यांचे कवितांचे पुस्तकही प्रकाशित झाले आहे.

श्री. लक्ष्मीकांत बोन्द्रे

दिवाळी

दिवाळी म्हणजे धुंद करणारी 'दिवाळी पहाट'
दिवाळी म्हणजे खमंग फराळाने भरलेले ताट
दिवाळी म्हणजे रोषणाईचा लखलखाट
दिवाळी म्हणजे रांगोळीने सजलेली पायवाट
दिवाळी म्हणजे नात्यांची विण घट्ट करत मारलेली गाठ
आणि दिवाळी म्हणजेच सुख समृद्धी घेवून येणारी एक लाट!!

कवयित्री: सौ संध्या बोन्द्रे

दिवे लागले रे दिवे लागले!!

दिवाळी!! तिमिराकडून तेजाकडे नेणारा उत्सव.

चित्तवृत्ती जागवणारा हा काळ.

योगशास्त्रात मात्र याच चित्तवृत्तींना आवर घालायचा आहे; पण कधी? तर वृत्तींचा जोर वाढून ती प्रवृत्ती बनते तेव्हा.

जगात देहभाव आहे आणि आत्मभावही आहे. दिपोत्सवात हा 'आत्मभाव' जागृत करायचा आहे. म्हणजे तमाचा नाश होतो अन् आत्मज्ञानाचा प्रकाश पडतो.

योगमहर्षि पतंजलिंनी योग सूत्रात हा मनाचा तळ शोधताना अनेक विचारातून एक विचाराकडे नेणारी प्रक्रिया सांगितली आहे.

विषयवती वा प्रवृत्तीरूपन्ना

मनसःस्थिती निबन्धनि ॥

खरं तर तम म्हणजे अंधकार नाही. तर या अनेक विचारांचा गुंता असंच मला वाटतं. या तमाला अनंत प्रातिभ उंची आहे, गहनाची खोली आहे, आशयाचा विस्तार आहे. अशा वेळी एकाच विशेष विचाराने सैर मनाला बांधले की आत्मसाक्षात्काराने या तमाचा तळ उजळतो.

ध्यानाने या विचारांना दिशा देऊन शून्य विचारापर्यंत नेता येते. या दिपोत्सवात सकारात्मक विचाराने मनाचा तळ उजाळ्यात!! लेखिका: सौ. पौर्णिमा घोडके

दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा !! शुभं भवतु!!

लेखिका: सौ. पौर्णिमा घोडके

सौ. पूर्णिमा घोडके हया आमच्या योग शिक्षिका असून त्यांनी योगशास्त्रात M.A. ही पदवी संपादन केली आहे. त्या 'निरामय योगवर्ग' हया संस्थेमध्ये योग शिक्षिका म्हणून कार्यरत आहेत. योग शिकविण्या व्यतिरिक्त त्या छान लेखिकादेखील आहेत.

श्री. लक्ष्मीकांत बोन्द्रे

योग शिकू अन् शिकवूया

San Antonio [अमेरिका] येथे मराठी मंडळात दिवाळी निमित्ताने विशेष काय करता येईल या विषयी चर्चा रंगली आहे. वाचूया काय चर्चा रंगली आहे ती. [सर्व पात्रे काल्पनिक आहेत]

अनिता: मग यंदा कोणता नवीन उपक्रम करूया दिवाळी निमित्ताने? आणि दिवाळी फराळ करूया ना? आपल्या मुलांनाही भारतीय परंपरेची ओळख व्हायला हवी.

विकास: पारंपारिक फराळ तर देणारच पण त्याच बरोबर आरोग्यदायी जीवनशैलीचा विचार मांडावा असे मनात आहे.

रश्मी: Ohh! Fitness funda. तू योग विषयी बोलतो आहेस ना! मला वाटलंच कारण आजकाल तुम्ही दोघे इतके प्रसन्न व फिट दिसता की तुमच्या आरोग्याचे रहस्य आम्हांला जाणून घ्यायला आवडेल. आम्ही पहातोय ना तुम्ही दोघे सर्व व्याप सांभाळून नियमित योगाभ्यास करता आणि इतरांनाही त्याचे महत्व सांगता.

अनिता: अगदी माझ्या मनातलं बोललीस. कारण अमेरिकेत राहून आपण आपल्या परंपरा जपतो. मग योगशास्त्र ही तर आपली प्राचीन जीवन पद्धती आहे. आता तर २०० पेक्षा अधिक देश २१ जून ला जागतिक योग दिन साजरा करतात ही आपल्यासाठी अभिमानाची गोष्ट आहे.

विकास: अगदी बरोबर या प्रगत देशांमध्ये मुबलक पैसा आहे, व्यक्तिस्वातंत्र्य आहे, योग्य वातावरण आहे, आरोग्याची साधने आहेत. तरी आपल्या योगशास्त्रात असे काय आहे की या प्रगत देशात नाही? हा मुद्दा विचार करण्यासारखा आहे. परदेशात या सगळ्या बरोबरच ताण आहेत, नैराश्य आहे, एकटेपणा आहे आणि त्यासाठी ते लोक सुद्धा आपलाच योगमार्ग स्वीकारतात. त्याचा अभ्यास करतात. आरोग्याचा मार्ग शोधतात. त्यासाठी आपला प्राचीन योग लोकांपर्यंत पोहचवूया ना! तेवढाच सातासमुद्रापार योगशास्त्राचा प्रचार आणि प्रसार करण्यात आपला एक खारीचा वाटा! काय वाटतं?

रश्मी: अहो पण योग तर सगळ्यांना माहिती आहे. त्यात नवीन काय सांगणार? आसने आणि प्राणायाम.

विकास: तेच तर ना. ही अपुरी माहिती आहे. आम्ही योग वर्गात जातो ना तिथे समजलं अष्टांगयोग म्हणजे काय.

रश्मी: आता हे काय नवीनच अष्टांग योगाचं.

दिवाकर: फिटनेस जपायला हवा हे खरं. पण मला मात्र स्विमिंग, बॅडमिंटन, टेनिस असं खेळायला आवडतं. वेगवेगळे व्हिडिओ पाहून थोडाफार योगा पाहतो. पण करत नाही. त्याचं कारण म्हणजे कधी योग समजूनच घेतला नाही. हा अष्टांग योग काय प्रकार आहे?

- विकास:** अहो प्रत्येकाला खेळणे जमत नाही. काही limitations येतात अशावेळी योग हा कृणीही करू शकतो. अगदी युवा, वृद्ध, व्याधीग्रस्त. 'कृणीही जर नियमित योग केला तर तो प्रावीण्य मिळवू शकतो' असा परवा योग वर्गात एका श्लोकाचा अर्थ समजून सांगितला.
- अनिता:** हो खरंच! एका योगाभ्यासामुळे physical fitness, mental fitness, emotional fitness आणि spiritual fitness मिळतो आणि लागते काय तर केवळ आपली इच्छाशक्ती आणि स्वतःसाठी थोडासा वेळ, बास! आहे की नाही अष्टांग योगाची कमाल.
- दिवाकर:** क्या बात है! आता मात्र माझी उत्सुकता वाढली आहे. कार्यक्रम तर ठरवूच. पण अष्टांग योग काय ते सांगा पाहू.
- अनिता:** आमच्या वर्गात सांगितले ते मी तुम्हाला सांगते. योगमहर्षी पतंजलींनी ५००० हजार वर्षांपूर्वी १९६ सूत्रात संपूर्ण योगशास्त्र सांगितले. त्याचे चार भाग केले १] समाधी पाद २] साधन पाद ३] विभूती पाद ४] कैवल्य पाद. त्यातील नवीन योग शिकणाऱ्यांसाठी साधन पादात अष्टांग योग सांगितला आहे. आठ अंग म्हणजेच, ८ पायऱ्या असलेला हा योग.
- दिवाकर:** वा वा! मला हे जाणून घ्यायला आवडेल कारण फिटनेस कुणाला नकोय आणि जर ही चारही आरोग्य एका योगामुळे मिळत असतील तर छानच. मला वाटतं आपली इतर मित्रमंडळी सुद्धा हे ऐकण्यास उत्सुक असतील. हो ना?
- विकास:** तर ऐका मंडळी.. १] यम २] नियम ३] आसन ४] प्राणायाम ५] प्रत्याहार ६] धारणा ७] ध्यान ८] समाधी या अष्टांगयोगाच्या आठ पायऱ्या.
- अनिता:** यम म्हणजे... समाजात राहताना पाळायचे काही नियम जसे अहिंसा (non violence), सत्य (truthfulness), चोरी न करणे (non-stealing), साठेबाजी न करणे (non-greed)... इत्यादी. आणि नियम म्हणजे... स्वतः साठी पाळायच्या गोष्टी जसे शौच (cleanliness), संतोष (contentment), तप (self discipline), स्वाध्याय (self-study), ईश्वरप्रणिधान (surrendering to a higher power). याच्या पालनाने भावनिक आरोग्य (emotional health) सुधारते, समाजात ऐक्य वाढते.
- दिवाकर:** Jokes apart. मला तर बाबा फक्त तोच यमदेव माहित होता जो रेड्यावर बसून येतो आणि आपल्याला घेऊन जातो. आणि आता या कोरोनाच्या काळात सगळ्यांचेच आरोग्य धोक्यात आले होते. सुबत्ता आहे, मात्र स्वास्थ्य बिघडले आहे हे अगदी खरं!
- विकास:** आता तिसरी आणि चौथी पायरी म्हणजे आसन आणि प्राणायाम. जे बहुतेक सगळ्यांनाच माहिती आहे पण तेवढं म्हणजेच योग नव्हे. पण शरीर आणि मन ताब्यात ठेवण्यासाठी आसनाचा आणि श्वसनाचा अभ्यास हवाच. याने physical fitness सुधारतो.

रश्मी:

ए हो! मला ना या प्राणायामात खूप interest आहे. मी सकाळी walking ला जाते ना गार्डनमध्ये तेव्हा लोक काय काय करत असतात. या नाकपुडीतून श्वास घेऊन त्या नाकपुडीतून सोडत असतात, जोरजोरात कपालभाती का काय ते करत असतात. मजा वाटते बघायला. पण हे सगळं टेक्निकली शिकायला हवं. नाही का ग? इंटरनेटवर पण ना खूप काही प्रकार पाहायला मिळतात. पण नक्की काय आणि किती करावं तेच समजत नाही. कोरोना नंतर तर या प्राणायामाला फारच महत्त्व प्राप्त झाले आहे. अगदी डॉक्टर सुद्धा श्वसनाचा अभ्यास करा असे सांगतात. हल्ली ना माझा पण स्टॅमिना खूप कमी झालाय असं वाटते. मला हे सगळं नीट शिकायचे

अनिता:

अगं! थांब थांब. केवढी घाई आहे योग समजून घ्यायची.

दिवाकर:

तुम्हाला शिकवलं असेल ना योगवर्गात प्राणायामाबद्दल. मग सांग ना आम्हाला.

अनिता:

वा वा! तुम्हाला योग समजून घ्यायला आवडेल हे ऐकून खूप छान वाटले. पण सांगू का! हा प्राणायाम म्हणजे ऐकून किंवा वाचून शिकण्यासारखी गोष्ट नाही. त्यासाठी योग्य मार्गदर्शक हवा. त्यादिवशी ना, आमच्या वर्गातील व्याख्यानात सांगितले की प्राणायामामुळे सर्व system सुधारतात जसे respiratory system, excretory system, digestive system, nervous system etc. यांवर सकारात्मक परिणाम दिसतात. आम्हांला demo सुद्धा करून दाखवला, आमच्याकडून करून घेतला. ते भ्रामरी, नाडीशुद्धी, भस्त्रिका, शीतली असे वेगवेगळे प्राणायाम शिकवले. ग्रंथातील आठ प्रकार सांगितले. खूप छान information मिळाली मला. नियमित आणि योग्य प्राणायामामुळे म्हणे दमा, निद्रानाश, डोकेदुखी, पचनाचे विकार असे कितीतरी आजार बरे होऊ शकतात असे सांगितले.

रश्मी:

ए! चला, चला! मी आता ठरवलंच. मी आता योग वर्गाला join होणारच. कोण कोण तयार आहे? सांगा पटापट. उतावीळ होऊ नकोस. आता तर आपण फक्त चार टप्पे समजून घेतले, तो होता बहिरंग योग. लोक पण ना असंच करतात आसन आणि प्राणायाम यातच अडकतात पण खरा योग म्हणजे पुढचे चार टप्पे. विकास! तूच सांग बरं.

विकास:

मित्रांनो पुढचे चार टप्पे म्हणजे योगशास्त्राचा गाभाच. त्याला अंतरंग योग म्हटलेलं आहे. तेव्हा पाचवा आणि सहावा टप्पा म्हणजे प्रत्याहार आणि धारणा ज्याच्या अभ्यासाने मानसिक आरोग्य सुधारतं. हल्ली ९०% रोग हे मानसिकतेतून निर्माण होतात. मनोकायिक आजार यांची संख्या वाढली आहे. त्यासाठी अंतरंग योगाची साधना हवी.

दिवाकर:

आता ही कुठली थेरेपी? सांग बाबा लवकर. ते पण करून पाहूया. हल्ली फार चिडायला होतं. तुमच्या दोघांकडे पाहून हेवा वाटतो आम्हांला. एवढ्या सगळ्या घरातल्या, बाहेरच्या जबाबदाऱ्या सांभोळून तुम्ही कसे आनंदी असता? सांगून टाका आता तुमच्या fitness चा राज. हाहाहाहा..

- विकास:** अरे बाबा ही थैरेपी आहे आपल्या आत मध्ये डोकावण्याची. प्रत्याहार म्हणतात त्याला. म्हणजे प्रति आहार. इंद्रियांचे जे विषय आहेत ना त्याच्यापासून त्याला थोडं लांब ठेवायचं. कशात गुंतायचं नाही, कशावरती आता विचार न करता प्रतिक्रिया द्यायची नाही. द्यायचा तो फक्त प्रतिसाद. आणि धारणा म्हणजे निष्ठा, भक्ती, ध्येयाकडे जाणारा राजमार्ग. म्हणजे goal ठरवायचा आणि मग त्या दिशेने जायचं. आपलं उद्दिष्ट साध्य करायचं. ज्यामुळे मानसिक आरोग्य सुधारतं, मनाची शक्ती वाढते. असा सोपा अर्थ आपण लावू शकतो.
- रश्मी:** क्या बात है! तू तर एकदम काव्यात्मक बोलायला लागलास. भारीच की! एवढा क्लिष्ट विषय सोपा करून समजून सांगितलात तुम्ही दोघांनी. म्हणजेच आसन आणि प्राणायाम याबरोबरच प्रत्याहार आणि धारणेचा अभ्यास must आहे.
- दिवाकर:** समजलं समजलं!! थोडक्यात कशात आसकती ठेवायची नाही. पण आनंद मात्र घ्यायचा. समाधानी राहायला शिकायचं. जे कुठे पैसे देऊन विकत मिळत नाही. आता शेवटचे दोन टप्पे. त्याच्यात काय ऐकायला मिळणार आहे आम्हांला? कारण ध्यान, समाधी हे जरा अवघडच शब्द वाटतात आम्हांला. पण याचाही अर्थ काहीतरी निराळा असणार. Something interesting! काहीतरी वेगळं आहे. प्लीज सांग..
- विकास:** ध्यान म्हणजे मनाची एकतानता, तल्लीनता. त्यानंतर शेवटचा टप्पा म्हणजे समाधी. म्हणजेच, प्रत्याहार धारणा आणि ध्यानाने मिळणारे पूर्णत्व अर्थात आत्मसाक्षात्कार.
- अनिता:** दिवाकर! तुम्ही मगाशी म्हणत होता ना की मला खेळ आवडतो. अहो त्यात पण एकाग्रता लागतेच, शारीरिक बल लागतं. अहो! बुद्धिबळाच्या खेळात सुद्धा बैठक स्थिर पाहिजे आणि महत्वाचं म्हणजे खिलाडू वृत्ती हवी. सहकार्याची भावना हवी. व्याधीचा पण नवीन अर्थ समजला. व + आ + धी म्हणजेच वर्तन + आचरण [कृती] आणि भावना यांच्यात तारतम्य नसेल तर व्याधी निर्माण होते.
- रश्मी:** हो ना! अगं आमच्या ऑफिसमध्ये stress management या session मध्ये तू आता सांगितलेलं सर्व सांगितलं. त्यालाच आपण meditation असं म्हणतो. पण आता कळलं की योगाभ्यास परिपूर्ण आहे. योग सर्वांसाठी आहे. विश्वशांतीचे बीज त्याच्यात आहे. आपण किती भाग्यवान, की या प्राचीन भारतीय योग मार्गाचे आपण आचरण करून तो सातासमुद्रापार पोहोचवण्याचा १००% प्रयत्न करणार आहोत.
- अनिता:** चला तर मग यावर्षी ही दिवाळी आरोग्यसंपन्न अशी साजरी करूया. योग शिकू आणि शिकवूया.

लेखिका: सौ. पौर्णिमा घोडके

लिंबाचे उपवासाचे गोड लोणचे

साहित्य:

लिंबे - ६,
कोल्हापूरी गूळ किंवा
साखर,
लाल तिखट, मीठ

© 2010 Vertex42.com

कृती:

1. मोठ्या भांड्यात पाणी उकळण्यास ठेवा. पाण्याला चांगली उकळी आली की त्यात अख्खी लिंबं टाकून झाकण ठेवा.
2. दोन ते तीन मिनिटांनी गॅस बंद करून भांडे गॅसवरून काढून बाजूस ठेवा. आठ तास लिंबं पाण्यात तशीच झाकण न काढता ठेवा.
3. आठ तासांनंतर लिंबं पाण्यातून बाहेर काढून पूर्ण कोरडी करून छोट्या फोडी होतील असे चिरा.
4. चिरलेले लिंबाचे तुकडे कपाने (Measuring Cup) मोजून घ्या. जेवढे cups लिंबाच्या फोडी होतील त्याच्या अर्धी साखर लिंबाच्या फोडीत घाला. उदाहरण - ४ कप लिंबाच्या फोडी झाल्या तर २ कप साखर, १/३ कप तिखट, व १/३ कपापेक्षा कमी मीठ.
5. हे सर्व लिंबामध्ये मिसळा व लोणचे बाटलीत भरा. लगेच खाऊ शकता.

© 2010 Vertex42.com

पाककृती: सौ. अनुराधा कुलकर्णी

कला दालन

चित्रकार: सौ. चारुता देशपांडे

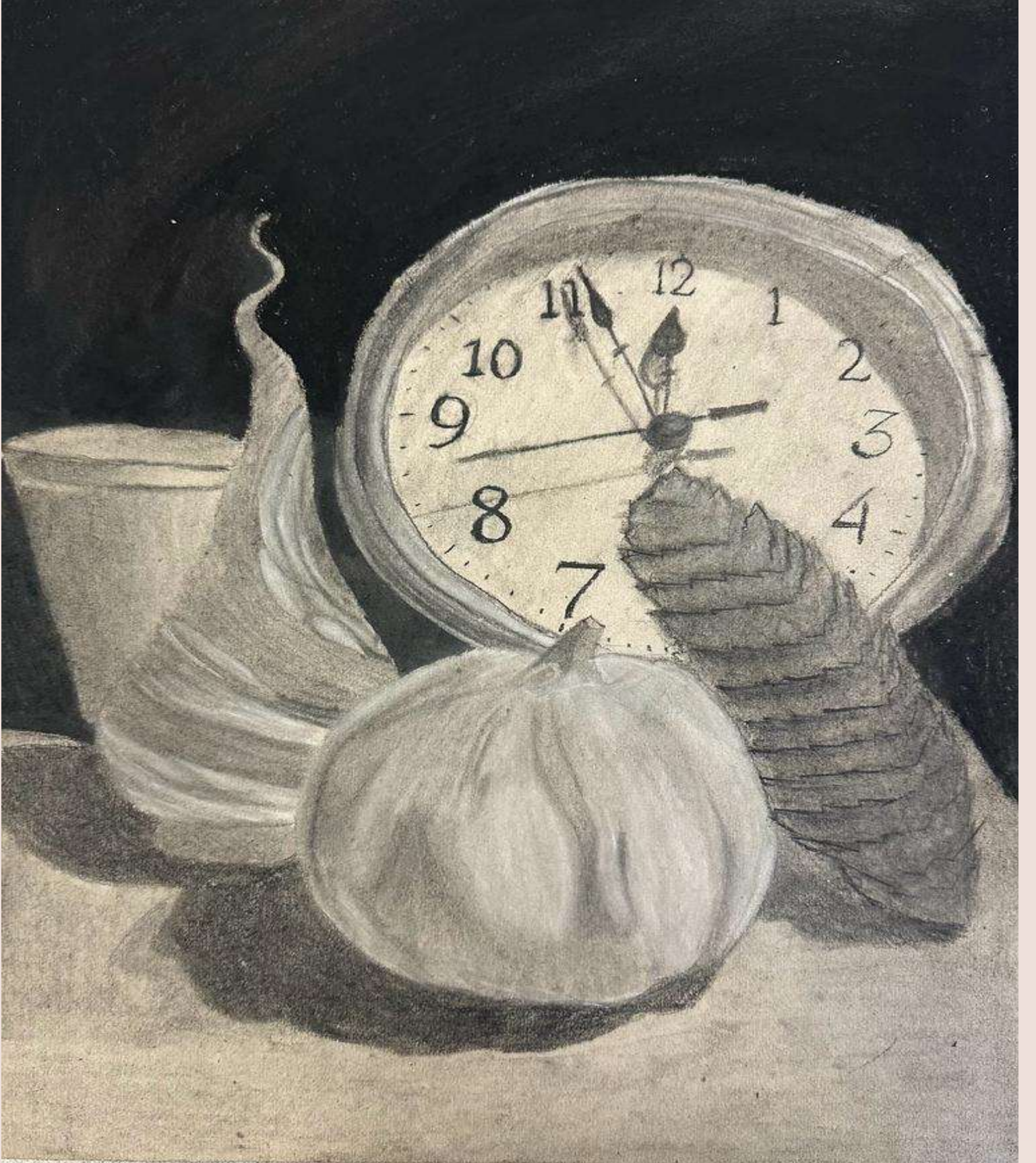

कलाकार:
सौ. चारुता देशपांडे

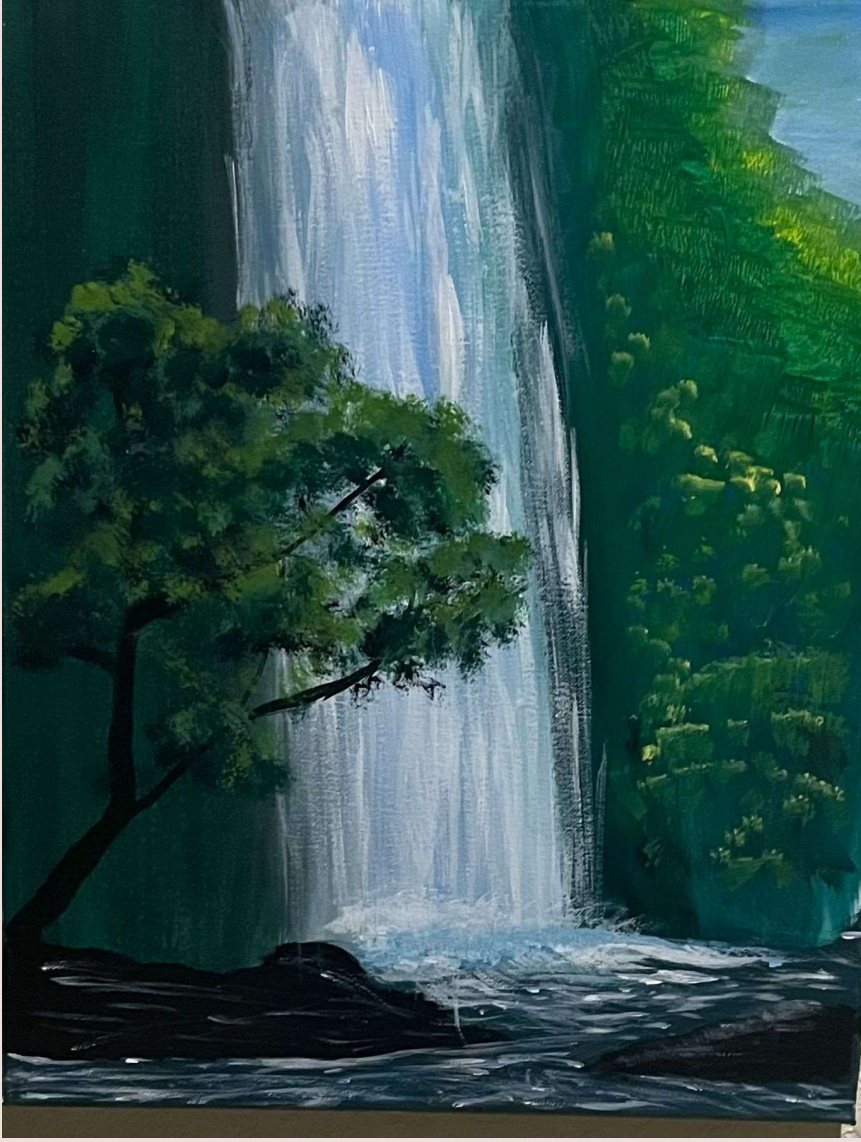

कला दालन

कला दालन

धबधबा
चित्रकार:
कु. अनुश्री राजे

कला दालन

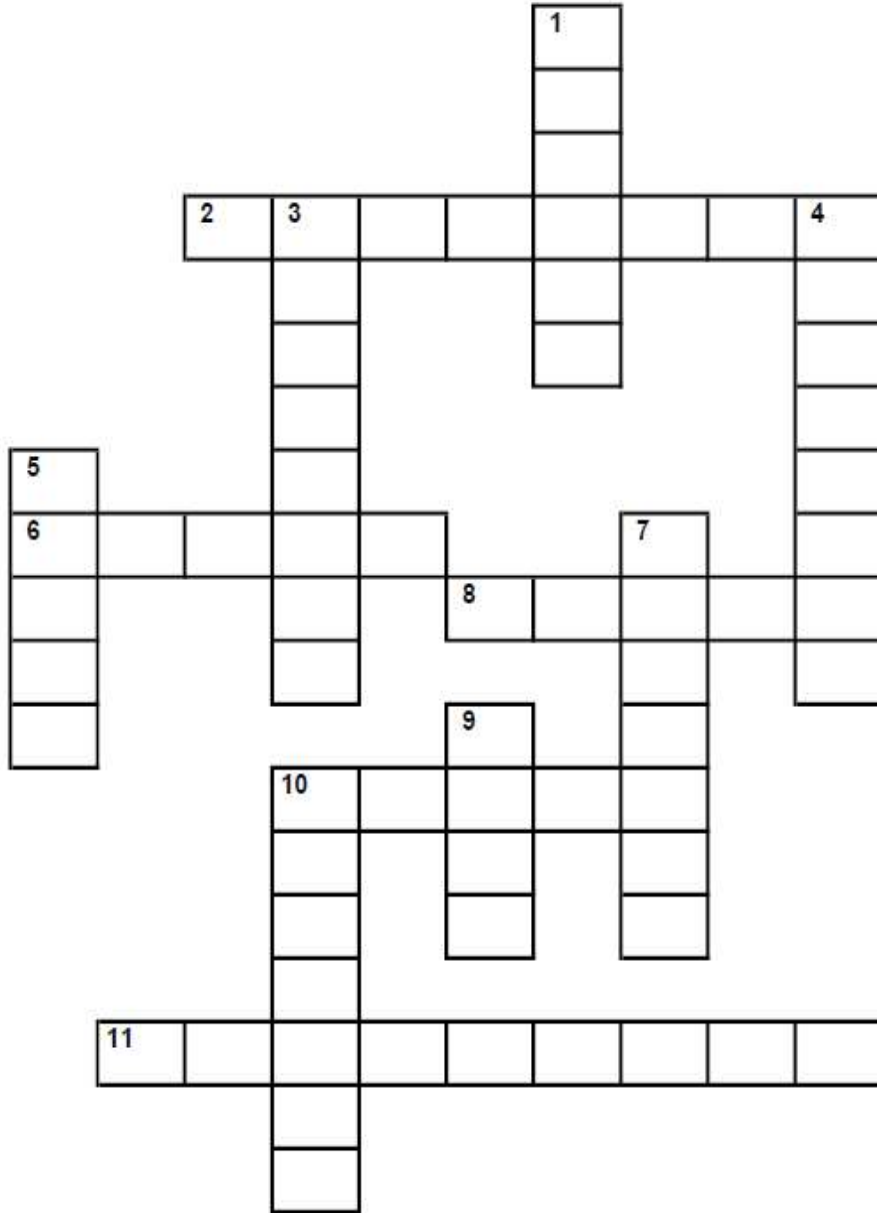
Parth Ghawghawe, a Texas-based artist, student and CEO of **Jiagia Studios**, explores the theme of creatures and dreams in his art. He employs screen printing as his chosen medium to create works on various surfaces, including paintings, t-shirts, and prints. **Screen printing**, also referred to as silk screening, is a versatile printing method where ink is pushed through a mesh screen, with specific areas blocked off by a stencil. While screen printing is commonly associated with t-shirt production and mass manufacturing, when applied to painting, it becomes a meticulous and intricately planned process. Each color necessitates the creation of a stencil, and employing this technique for painting often demands the production of 30 or more screens for a single piece. This meticulous approach allows the artist to capture fine details and maintain crisp edges in their work.

CROSSWORD

Cricket All World Cup Finals Man Of The Match (Last Names Only)

Created By
Mr. Laxmikant
Bondre

Answer on
Last Page

Across

- 2) 2015
- 6) 1992
- 8) 1975

- 10) 2011
- 11) 2007

Down

- 1) 2019
- 3) 1983
- 4) 1979
- 5) 1999
- 7) 2003
- 9) 1987
- 10) 1996

Some thoughts from SAMS founder couple Mr. Rajendra and Mrs. Madhuri Kulkarni (Rajukaka and Madhuri Mavshi)

1. Please tell us your journey till you reach the USA. i.e. your family background, education, inspirations and how and when you came to the USA.

Rajukaka: I came in 1968 to MIT, Boston, MA from IIT Powai. I thought I would be completing my B Tech in India. My father who was Commissioner of Sales Tax advised me that since MIT is giving me full scholarship even as an undergraduate without losing any years and

that my elder brother Dr Ravindra Kulkarni, an internationally known Mathematician from Harvard was already there, it would be best to get higher education in the USA. In those days, getting a full scholarship was rare for an undergraduate. I wanted to be with my parents and siblings as we were and are a close-knit family. But finally, I took the wings and said goodbye to a huge family and friends from IIT, a gathering of close to 50-60 people. I flew Air India from Bombay to Beirut to London. Then on PANAM, which is not there anymore, I flew from London to Boston. I had only \$8 with me and without realizing my folly, I spent \$2 on coffee at Heathrow Airport and landed in Boston with \$6. I felt a big relief when I saw my brother outside the baggage area. He was surprised to see me with a bull-work on my shoulders hung like a bow, heavy black boots by Flex, and an oversized suit. God knows how I looked because I was very thin then. I felt even better when I ate 2 Twinkies upon reaching his apartment.

Madhuri Mavshi: I grew up in Mumbai, had a very simple life as a student. I always wanted to be a student at Adyar Laxman's school which was out of the question as it was in Madras, now Chennai. Dance was never even a remote possibility that I could have it as a career. After I graduated from Ruia college in Mumbai, I got into the Institute of Technology for Master's program in Endocrinology. It was a family decision moving to the U.S. and I came to Maryland at my sister's house in late 1970. I got enrolled into a Master's program and opportunity to do my thesis with a very renowned endocrinologist at National Institutes of Health. I continued with the PhD program, completed course work but did not finish the research part. I met Raju, got married and moved to New York. Stayed there for 6 years.

Raju got an opportunity to move to Saudi Arabiya and Nigeria. That was the time we opened our atlas for the first time to locate these countries on the globe. After a long contemplation we chose Saudi and landed in Riyadh with our 20-month-old baby. Saudi American Bank was just blooming. We did not know a soul. Television was no entertainment. We had a very secluded life as the expats were not at all welcome to Saudi homes. I got involved with an international woman's group. Bridge, baking, macramé classes were among the few. Life in Riyadh was very interesting. House help was readily available and house maintenance was taken care of by the bank. Socialization almost every evening was a norm. The VHS and Betamax videos slowly snuck in. We started watching highly censored Hindi movies. We started celebrating all the Hindu rituals at our house because of the safety issue. We met a lot of people from many walks of life, enriching our lives in every which way. Overall, life in Riyadh was enjoyable, comfortable. The thought of carrying groceries through a foot of snow used to bother me occasionally, when we would return back to New York.

We had 14 and a half wonderful years abroad. We managed to do a lot of globetrotting. We visited many countries, enjoyed the essence of various cultures. It was the wonderful time of our lives indeed.

2. Please share the kind of work specialty you both have.

Rajukaka: After completing my Electrical Engineering and Computer Sciences from MIT and MBA from Columbia University in New York, I was looking for a full-time job. On student-visa, as a graduate student I was working 20 hours a week with Lever Brothers USA as a Marketing Analyst. I continued there after graduation until one day I crossed the big, divided road across from Lever Brothers (390 Park Ave) to Citibank on the other side at 399 Park Ave.

Hardly did I know that I would be spending my entire professional life with this corporation, almost 43 years. I started as a Financial Analyst and moved up to Financial Manager to Loan & Collection Manager. I was sent International to Riyadh, Saudi Arabia. There I started as the Head of Trading Division, and moved on to become the Head of the Contracting Division where I was managing a portfolio of \$6 billions. After this, I became the Head of the Training Center where I taught Treasury & Foreign Exchange, Technology and Operations. When I went to Riyadh, Citibank had 2 branches and when I left, we had 42 branches. I was made the head of the Consumer Bank Operations. In this role, I established the nationwide ATM and POS network, headed the Quality initiative, started the Phone Call Center, and wrote the complete Ops Manual. While in Saudi Arabia with Citibank, I was offered the position as the India Head for the Standard Charter Bank for Consumer Banking.

Out of the blue, after almost 15 years, I call an email to become a Re-engineering Director in Citi's San Antonio Call Center. After streamlining the SA call center, I became the Re-engineering Director of Travelers Insurance Business in Hartford having 5 call centers in the USA. After this I started Citi's Outsourcing Initiative in India, Philippines, Mexico, and Costa Rica. Throughout all these career changes, I had to travel constantly. In my last position, I chose to stay put in San Antonio as the senior VP of Finance for the Call Center in San Antonio. I retired at the end of 2017.

Madhuri Mavshi: We returned to the U.S. in San Antonio instead of New York. We smoothly blended in with the lifestyle and the weather as we were very much used to the hot weather. San Antonio has been our home for last 28 years and loving every moment of it. I was involved with IASA for some years. As the Marathi community is growing from a very cozy group to a full formed SAMM we are enjoying our lives more and more.

3. Apart from your profession, you were involved in a lot of social activities. Please tell us about that.

Rajukaka: While doing my job, I tried various other businesses such as Manufacturing Eyeglasses, Financial Re-engineering in the India stock market, Import & Export of leather goods. I also collaborated with Perdue professors in building a futuristic software called SEAS.

As a student, I was the President of the Indian Student Association at MIT and Columbia University, President of our family non-profit Foundation for the Advancement of Arts and Sciences from India (ARSI for short). In San Antonio, I was the Treasurer and on the Board Member of Chinmaya Mission of San Antonio and on the Board of Chinmaya Education Foundation. I have also started to write on the essence of the Vedas, Upanishads, Darshanas, Gita, the Hindu Dharma, and its Tenets. This will be for the second generation who are going to settle down here.

Unofficial Marathi Mandal started at our house. Being a Teacher at Heart, when official SAMM started, few of us got together and started the Marathi Shala under its umbrella. For the last three years, I have the pleasure and privilege of being the Principal of SAMS and serve our Marathi Community.

Madhuri Mavshi: One evening while talking to Sandhya Bondre the idea of Marathi school was born. The seed grew into a tree before we know it. Being a teacher at the school is a very rewarding experience for me.

4. As a founder member and principal of Marathi Shala, tell us the importance of learning Marathi for NRI children.

Rajukaka: Almost all Marathi people including our American children are NRIs. Marathi is an identity for all of us. We think in Marathi, we enjoy Marathi festivals and functions, we consider Marathi as our link to our motherland Bharat, we are shaped by our rich Marathi culture. We want to give this heritage to our children, the next generations. We don't want to lose this and don't want our children to lose it. We want their lives enriched by Marathi culture just as it enriched ours. We feel so happy when we see our children talk to our parents, relatives, friends and even others when they converse in Marathi here in the USA or during our India visits.

Madhuri Mavshi: My 2 cents about being able to converse in Marathi:

This accomplishment will enable the children to build a very strong bond with the relatives, especially with the grandparents back home. This relationship with the grandparents provides a very stable foundation in a child's life which is extremely valuable. A child needs to know about his or her roots.

5. What message will you like to give to the people of our community?

Rajukaka: If you want to be successful in life don't go after money, go after acquiring skills of all sorts. Money will follow.

Set your goals and priorities. Steadfastly, follow them. Do not stray away from them. Whatever is happening in your life is a result of your karmas. As such, you are accountable for it and must take responsibility for it. Don't blame others for the happenings in your life. Live in the present, not in the past or the future.

Madhuri Mavshi: Life is very short and unpredictable. Enjoy every moment.

Thank you and God bless us all.

Interview of a couple
Mr. Rajendra Kulkarni and Mrs. Madhuri Kulkarni

(AFTER) WHEN I SAY 'CLIMATE CHANGE' HOW DO YOU FEEL?

Climate action doesn't have to be only *National*. Towns, cities, and counties can act too. The challenges we face are significant, yet they are not insurmountable. By recognizing our power to work together, we can change the behavior and systems that got us to this point. We have the solutions to change the future. And the more we do, the better off we all will be. Science says: Every additional degree of warming matters, so every action and every choice matters, too. Companies are transitioning to green energy, governments are making progress, voters are fighting for climate actions. Yes, there are harrowing headlines, but there is also good climate news all around us. This is why we need to be directing our energy towards climate solutions that lead to a more just and equitable world.

**How is the U.S. Government playing its role to combat Climate Change?
What is the Inflation Reduction Act (IRA)? What does it mean for American families?**

U.S. President Joe Biden signs Inflation Reduction Act into law August, 2022

As millions of Americans suffered through record heatwaves and devastating floods this summer, U.S. Congress finally responded to the climate crisis with a major investment in the solutions. On August 16, 2022, President Joe Biden signed the Inflation Reduction Act (IRA) into law, the most extraordinary climate legislative achievement of any head of state and any country in history. Government will spend \$370 billion over 10 years' clean energy economy, reducing costs for consumers and addressing historic inequities and pollution that impact disadvantaged communities across the nation by providing a number of Tax Credits and Rebates for home efficiency.

IRA's First Anniversary!! What's Happened Since and What's Next?

One Year Later: President Joe Biden celebrates his victory

One year, since the landmark **Inflation Reduction Act (IRA)** was signed into law, the U.S. is already seeing a massive return on investment. It is already doing what it was designed to do. They are delivering benefits to Americans and communities across the nation. Over 70,000 new jobs have been created, **270 big clean energy projects** have been funded, including Solar and Wind installations, new factories to make the parts for solar panels, batteries, and electric vehicles and to recycle what's no longer needed. More is coming, with huge new solar farms being planned everywhere from old coal mines to Cold War bomb development sites. This remarkable boost in clean energy is expected to **save the average American family \$1,000/year** through **tax credits and rebates** programs and get us on track to lower emissions.

Professor Leah Stokes explains in the video (<https://www.youtube.com/watch?v=v0OYpZT-K8g>) how AMERICANS can use IRA tax credits and rebates to save money and energy through a range of efficiency measures.

Rewiring America has a **treasure trove of resources** on their website. [Starting with their IRA calculator](#), the steps you can take toward electrification by **upgrading the ways we heat, cool, and power our homes, cooking our food, and getting around and saving money**. Use the link to enter your household information and find out how much money you can get with the Inflation Reduction Act. <https://www.rewiringamerica.org/app/ira-calculator>

The Climate Reality Project has created resources to cut **Carbon pollution and save money** to make your home or business more energy efficient. [This page dedicated to energy efficiency](#) starting with an energy audit (IRA pays) and comprehensive guide to different IRA incentives. If you are not looking for energy efficiency improvements, learn about [some other options](#) for embarking on your electrification journey, including going solar, exploring zero-emission vehicles.

The White House Fact Sheet : [One Year In, President Biden's Inflation Reduction Act is Driving Historic Climate Action and Investing in America to Create Good Paying Jobs and Reduce Costs](#)

[References:](#)

1. The White House: <https://www.whitehouse.gov/cleanenergy/inflation-reduction-act-guidebook/>
2. Climate Reality Project: www.climaterealityproject.org
3. Rewiring America: <https://www.rewiringamerica.com>
4. Katharine Hayhoe: www.katharinehayhoe.com

I hope I have given you enough motivation and resources to do your part, electrify your daily lives to save the Earth.

Author: Mrs. Darshan Gupte
Climate Activist/Scientist, San Antonio, Texas

श्रावणात स्मरण सखीचं

आला श्रावण
घेऊन तुमच्या आठवणी
रत्नाताई तुम्हीच फुलवलेली बाग
तुमचे देवघर,
हौसेने घेऊन सजवलेल्या
अनेक वस्तु, तुमचे भास भरून आहेत
आयुष्यातील उणीपुरी
दहा वर्ष लाभली
आपल्या भावबंधाला!!
आपण एकमेकींना भेटलो
विहीणी बनून.
पुर्णतः भिन्न स्वभाव व संस्कृती
पण समवयसी आणि सुस्वभावी
कधी विरघळून एक झालो
कळलच नाही
दित्याची आजी, बहिण मैत्रीण
बनून राहिलो!!
मनापासून सुख दुःखाच्या गोष्टी
एकमेकींशी बोलू लागलो.
श्रावण महिन्यात
सकाळीच स्नान करून
जरीकाठी साडी नेसून
सालंकृत मनोभावे देवपुजा
करताना, आरत्या म्हणताना
व्रतवैकल्य करताना
तुम्हाला बघणं, अनुभवणं
मला हमखास आई आणि
आजी आठवायच्या..
एकमेकींना हळदी कुंकू

वाण, प्रसाद, भेटवस्तू
अशी प्रेमाची देवाणघेवाण
दुतर्फा सुरु होती..
तुम्ही अमेरिकेत जाऊन आलात
मौ ऑस्ट्रेलियात जाऊन आले
किती आनंदात होतो आपण!!
दित्याची शाळा बघायला गेलो
पुढे एकत्र करायच्या
प्रवासाचे बेत आखत होतो
मुलं आणि दित्या, दिपश्री
बरोबर ऋषिकेशला जाऊन
रिसोर्टला रहाण्याचा योग ही
जुळून आला.
चार दिवस छान आनंदात गेले
आणि अचानक
पुढच्या प्रवासाला निघून गेलात!!
फार चटका लावून गेलात ताई....
आम्हा सगळ्यांबरोबर
सर्व आप्तेष्ट आणि परिचित
हळहळले... ईश्वरेच्छा
आईआजी म्हणाल्या, "प्रत्येकीचा
एक कृष्ण असतो, माझ्या लेकीला
कृष्ण घेऊन गेला. ती आता शुक्राची
चांदणी झाली."
आता नेहमीच श्रावण येईल
पण तुम्ही चमकत रहाणार
आमच्या श्रावण आठवणीत.

कवयित्री: गीताश्री मेहेर

गीताश्री मेहेर ही माझ्या वहिनीची आई आहे. गेल्या अनेक वर्षांपासून ती नागपुरात राहते. त्यांनी नव्वदच्या दशकात मुक्त पत्रकार (फ्रि-लान्स रायटर) म्हणून स्थानिक वर्तमानपत्रात कॉलम लिहीले होते. आणखी आकाशवाणी व दूरदर्शन च्या कार्यक्रमात सहभाग घेतला होता. वाचन, प्रवास आणि हस्तकला हे त्यांचे छंद आहेत.

सौ. रसिका घवघवे

देणं घेणं

गेल्या दोन चार दशकांत जग झपाट्याने बदलत आहे, पण काही गोष्टी अजून तशाच आहेत. त्यातलीच एक गोष्ट म्हणजे भेट वस्तूंची देवाण- घेवाण.

आज नोकरी व्यवसायानिमित्त तरुण पिढी देश-विदेशात स्थलांतरित होते आहे. प्रत्येक घरातून मुलं मुली मोठ्या मेट्रो सिटी आणि नंतर परदेशात जात आहेत. तिथे स्थायिक झालेलेही अनेक आहेत. वर्ष दोन वर्षांनी ते आपल्या आई-वडील आणि नातेवाईकांना भेटायला भारतात येतात. तेव्हा पाच- सहा महिन्यांआधी तिकीट बुक करून झाली की त्यांची खरेदी सुरू होते.

सामानात किती वजन नेता येईल, बजेट मध्ये जास्तीत जास्त काय घेता येईल, या सगळ्यांचा विचार करून ही जमवा जमवी सुरू असते. आता या करिता जगभर मोठे- मोठे मॉल सहज आहेत. आज चिनी बनावटीच्या वस्तू जगभरातील बाजारात मिळत असल्या तरी अमेरिका, ऑस्ट्रेलिया सारख्या देशातून येणाऱ्या वस्तूंना जास्त पसंती असते. कारण तिथे फक्त गुणवत्ता असलेल्या वस्तूच आयात केल्या जातात.

अनेक वर्षांपूर्वीचा विचार केला तर तेव्हा मोठ्या बाजारपेठा नव्हत्या. पण आजीच्या काळापासून देखील ही देवाण- घेवाण सुरू होती. त्या काळात खरेदीला बाहेर पडले तरी घरी कपड्याचे व्यापारी, सोनार, ही मंडळी येऊन आपली सेवा देत असत.

त्या काळात स्वतःच्या हातांनी बनवलेल्या वस्तू किंवा लोणची, तसेच पक्वान्न अशा गोष्टींची देवाण घेवाण असे. आता हळूहळू त्याच्यात बदल होत गेले. एकमेकांना पुस्तक देणं, कॅसेट देणं, घड्याळ देणं, कपडे देणं, काही दागिने देणं किंवा अशाच काही शोभेच्या वस्तू देणं, हे सगळं वाढीस लागलं. मग त्यात बेकरी प्रोडक्टची चॉकलेट्स, परफ्युम, सुगंधी द्रव्य, सौंदर्य प्रसाधन अशाही गोष्टींची भर पडली.

हे देणं घेणं दुतर्फी असल्यामुळे, तिथून घेऊन येतात तसं इथूनही लोक त्यांना प्रेमाने निरोप देताना सगळं देतात. पण आज मुख्यतः बघितलं तर माणसामाणसांत नात्यांमध्ये वाढत जाणारा दुरावा, कोरडेपणा यांना झाकून न्यायला प्रेम आणि जिवाळ्याची जोपासना करायला ही देवाण घेवाण उपयुक्त ठरते. माणसं जोडण्याची कला म्हणा ना ह्याला. पण देणं घेणं ही रीत काळाचे सर्व टप्पे पार करून चिरंजीव ठरली आहे. नाते जपण्याची गुरुकिल्लीच म्हणा नं!!

लेखिका: गीताश्री मेहेर

स्मृतिपुष्प

कै. श्री. शिरीष कणेकर
जन्म: ६ जून १९४३
मृत्यू: २५ जुलै २०२३

"शिरीष कणेकर" एक आठवण

"आज तुमचे खेळले बरं का! आणि सेमी फायनल मधून बाहेर जाण्याचे दुष्टचक्र तोडले बुवा एकदाचे!"- असंच काहीसं लिहिलं असतं, आज हयात असते तर खास आपल्या "कणेकरी" style मध्ये आपल्या लाडक्या क्रिकेट समीक्षकाने- म्हणजेच शिरीष कणेकर यांनी.

त्यांनी वाचकांची किंवा सामान्य नागरिकांची नाडी अगदी चोख ओळखली होती. म्हणूनच वरच्या dialogue सारखे dialogue एक प्रकारचा भारतीय दुसऱ्या भारतीयाला नक्की म्हणतोच अगदी कोणत्याही काळात! म्हणूनच या चतुरस्त्र लेखकाच्या शैलीला "कणेकरी" हे खास नाव पडले. म्हणतात ना जशी "फिशकरी" जिभेची चव भागवते तशी ही "कणेकरी", बुद्धीची.

या वर्षी जुलै, २५, २०२३ रोजी ज्येष्ठ लेखक, समीक्षक, पत्रकार, कथाकथनकार, श्री. शिरीष कणेकर यांचे ८० व्या वर्षी निधन झाले. सिनेमा, क्रिकेट आणि राजकारण यांवर त्यांचे लिखाण प्रसिद्ध होते. त्यांनी "माझी फिल्लमबाजी", "माझी फटकेबाजी", "कणेकरी" अशी पुस्तके आणि त्यांवर आधारित कथाकथनाचे खूप कार्यक्रम केले.

त्या त्या विषयातल्या समस्या किंवा त्रुटी यांवर विनोदाने बोट ठेवून त्यांनी लोकांचे मनोरंजन केले. आज हे व्यक्तिमत्व जरी काळाच्या पडद्याआड गेले असले तरीही त्यांचे "कणेकरी" style चे लिखाण आपल्याला अगदी कोणत्याही काळात हसवत ठेवेल यात शंकाच नाही!!

लेखिका: सौ. संध्या बोन्द्रे

शब्द अंकुरे अंकुरे

शब्द अंकुरे अंकुरे
मी व माइया मैत्रिणीने लिहिले "शब्द अंकुरे
अंकुरे" हे पुस्तक 3 वर्षापूर्वी प्रसिध्द झाले. हा पुस्तकाचा
भारतात उस्फूर्त प्रसिध्दाद मिळाला. हा पुस्तकाच्या रुपान
स्वरं पालकांशी संवाद साधण्याचा प्रयत्न केला आहे.
बदलत चाललेली जीवन शैली, gadget, peer pressure
हे हे सगळेच काळानुसार वेगाने बदलत चालले आहे.
स्वतःच करिअर सांभाळून घर व ऑफीसची सांगड
घालताना आजकालच्या मुलींची ताराबख उडत आहे.
एकीकड काळाबरोबर तर चालवंच लागत पण दुसरीकड
सुध्दा काळाच्या प्रवाहात आपण व आपले मूल वाहून
जाणार नाही ना, ह्याच ही भाव ठेवाव लागत.
मी अनुभवलेले एक उदाहरण! माइया
मैत्रिणीचा नाव जन्मत वय वर्षे 5-6. त्याच्या कडे रूप
रेवणी होती. पण हा पट्ट्या कधीही आपली रेवणी कोणाला
ध्यायचा नाही. धार कोणी आत का 'हा' सगळी रेवणी
उचलून आत नेऊन ठेवायचा. माइया मैत्रिण म्हणायची
'कस होणार यामें?' कसो एकलकाडा मोठा होणू कुणार
ठाकू? मी माइया मैत्रिणीला धार देत म्हणाले 'आपण
अक प्रयोग करून पाह या का? काही दिवसांतच 'त्याचा'
वाढदिवस होता. आम्ही ठरवले की, आश्रमशाळेत जाऊन
तिथल्या मुलींना कपकेक व खाऊ देऊत. ही कल्पना
सर्वांना आवडली. आम्ही दोघी आणि 'तो' आश्रमशाळेत
गेलो. सर्वांना त्याने केक दिलो. सर्व मुलींच्या चहऱ्यावरचा
आनंद हा पहात होता. धार येताना म्हणाले, 'आजगी केक
खाताना त्या मुलींना किती आनंद झाला ना?' मग मी त्याला
एवढंच म्हटलं की, 'दुसऱ्यांना द्यात किती आनंद असता
बघ!' 'तो' शांतपणे एकत होता. काही महिन्यांनंतर दिवाणी
आली. आम्ही होल-सेल मधून कपडे आणले. इतके कपडे
पाहून 'तो' इतके कपडे म्हणाला 'कोणामागे इतके कपडे?'
आम्ही सांगितले 'हा दिवाणीत ना आपण आश्रमशाळेतील
मुलींना कपडे देऊत. त्यातला एक शर्ट पटकन उचलून

ला. म्हणाला. मा. धातू का त्यांतला एक शब्द "म्हणजे
मा. पण त्यांच्या सारखाच दिसेन. असं म्हणतच त्यान
अक शब्द घालण्याचा प्रयत्न केला. त्याच्यातला हा बदल
पाहून आम्ही दोघी एकमेकांकड वधतच राहिलो. त्यानंतर
वर्षावून एकदा- दोनदा कांही निमित्ताने आश्रमशाकेत
जायला लागलो. त्याच्यातली ही संवेदनशीलता पाहून
रूप कोतुक वारले. मुलांमध्ये असलेली हवुवारपणा
उलगडण्यासाठी थोडा वेळ द्यावा लागतो, थोडे श्रम
दयावे लागतात. आज हा मुलगा पदवीधर झाले व
अेका मोठ्या कंपनीत जोकरी करत आहे. मुधाम वेळ
काढून तो आश्रम शाकेत जातो. मुलांसाठी पुरतकं, रवाकं
धडन जातो. त्यांच्या बरोबर खेळतो. रूप गप्पा मारतो
त्या गप्पांमध्ये तो मुलांच्या गरजा काय आहेत
हे समजून घेतो व लशी मुलांना मदतही करतो.
त्यान स्वतःला हा सामाजिक बांधिलकीच्या
ध्यायान स्वतःला बांधून घेतले आहे. प्रत्येक
मुलांच्या भावना आणि जाणीवा रबुलवण्यासाठी रवतपाणी
आपल्यालाच घालायचं असतं लव्हा कुठे कुठे मुलांचं
व्यक्तिमत्व रबुलतं, बढारुन येतं.
लव्हा तो आपल्या भावनांसकट मुलांच्या मुनाच्या
आल्या मातीत रवाल रुजला जाता. याची आपल्याला
कल्पना आहे का? हूहूहूहू त्याच शब्दासारखे प्रतिशब्द
त्याच अेक छोटसं रोपटं दिसू लागतं. आपल्याही
न कडत आपल्या हावभावाचं, सवादाचं रवतपाणी
त्या रोपट्याला मानवायला लागतं, आणि ते वाढू लागतं.
त्यात फेरबदल करण्याचा संधा फकत फकत आत्ताच
आहे. एकदा का त्या रोपट्याचा वृक्ष झाले का, मग
मात्र ते शब्द मागू घेता येत नाही. भावना बदलेपाही
फारच कठीण होत जातं. म्हणूनच कोणता शब्द
पेरायचा, कोणता नाही. कोणता सवाद रुजवायचा,
कोणता नाही ह्याचा आत्ताच विचार करायला हवा.

म्हणजे नंतर कडे जाण्याची वेळ येणार
 नाही. असं पालकांनी बरेच वेळ तर किती सुंदर त-हेने
 असं हे घोटस रीपट ताराहून मोठे होईल.
 आजकालची मुलं 'I don't care.'
 असं म्हणायला शिकली आहेत. 'I do care' असं
 म्हणून त्यांची मनु घडवायला होती. 'I don't care'
 मध्ये ब्रिफिकर वृत्त दिसून येत. असं म्हटलं तर
 त्यांत काय एवढं असं ह्या मुलांना वाटत. 'I do care'
 मध्ये आपले पाण आहे. जगाशी, सर्वांस आहे. हे मुलांना
 आपल्या सेवादातून समजलं. संस्कार ही काही विकत
 मिळणारी गोष्ट नाही. आपण आपल्या वृत्तीतून
 आचरणातून मुलांच्या भावविश्वात ~~हजेत्या~~ त शिकवू
 शकता.
 वर म्हटल्याप्रमाणे प्रवृत्त वेदल घडवायला
 असेल तर सकारात्मक सेवादाची कास धरावी लागेल
 आणि ह्याची जाणीव आल्याशिवाय रहाणार नाही. म्हणतात
 ना जाणीवेचा परिस होतो. अगदी खरं आहे हे.
 तांत्रिक प्रगतीकडे जलद गतीने सेवावणा-या
 आजच्या मुलांना भावनिक प्रगतीचे महत्त्व रुद्धा पटवून
 देऊ या. हातच मुलांच्या व्यक्तित्वाची ओढख होईल.

शब्द अंकुरे अंकुरे हे पुस्तक जानेवारीत
 2024 ला Amazon वर मिळेल.
 उत्तरा दिवेकर.

लेखिका: श्रीमती उत्तरा दिवेकर

माझी आई श्रीमती उत्तरा दिवेकर सध्या Dallas, TX येथे राहत आहे. तिने संगीत विशारद (सितार) केले आहे आणि ती एक लेखिका सुद्धा आहे. तिचे पहिले पुस्तक 'सुर संगीत' शास्त्रीय संगीताच्या जयपूर-अडौली घराण्याच्या ज्येष्ठ व श्रेष्ठ गायिका कै. धोंडुताई कुल्कर्णी यांच्यावर व त्यांच्या घराण्यावर लिहिलेले आहे. तिचे दुसरे पुस्तक 'शब्द अंकुरे अंकुरे' हे पालकत्वाबद्दल लिहिलेले आहे. दोन्ही पुस्तकांना उत्कृष्ट प्रतिसाद मिळाला आहे.

सौ. शैलजा दिवेकर

मराठी साहित्यात अनमोल भर घालणारे एक अद्वितीय जोडपे

डॉ. उमा विरूपाक्ष कुलकर्णी, M.A. Ph.D. यांच्या साहित्यिक योगदानाचा थोडक्यात परिचय

श्रीमती उमा कुलकर्णी यांची पन्नासच्या वर पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत. मोजकीच नावं इथे दिली आहेत व त्यांचे पती विरूपाक्ष कुलकर्णी यांनी ३० एक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत. दुर्दैवाने आज विरूपाक्षजी आपल्यात नाहीत.

प्रकाशित साहित्य:

- “एका वेगळ्या लग्नाची गोष्ट” - भारत ज्ञान विज्ञान समुदाय, पुणे 1999
- “मावशी बाईचा सल्ला” - 2001
- “केतकर वाहिनी” - 2006
- “भैरप्पा विमार्श” - अनुवाद विरूपाक्ष कुलकर्णी
- “भैरप्पा समीक्षा” - 2017
- “संवादू अनुवादू” - आत्मकथा, 2017

कन्नड ते मराठी अनुवाद:

- “तनमनाच्या भोवऱ्यात” - शिवराम कारंथ 1982
- “डोंगराएवढा” - शिवराम कारंथ 1985
- “मंगलाक्षता” - कृष्णामूर्ती पुराणिक, 1986
- “वासंती” - कृष्णामूर्ती पुराणिक, 1986
- “वंशवृक्ष” - S. L. भैरप्पा, 1989
- “कर्वालो आणि गूढ माणसं” - 1989

इतर लेखन:

आकाशवाणी पुणे केंद्रासाठी नभो नाट्य:

- "वंशवृक्ष" (१४ भाग)
- "केतकर वाहिनी" (९ भाग)

ई टीव्ही साठी:

- “सोनियाचा उंबर” (४०० भाग)
- “मंथन” (१५० भाग)
- “या वळणावर” (१०० भाग)

स्टार प्रवाह साठी:

- “सुहासिनी” (लेखन साहाय्य)

चित्रपट:

- "मिस्टर आणि मिसेस सदाचारी" (लेखन साहाय्य आणि संवाद लेखन)
- "पुरुषोत्तम" (पटकथा, संवाद आणि काव्य लेखन)

पुरस्कार:

उमा कुलकर्णी यांना ३० च्या वर पुरस्कार मिळाले आहेत. केंद्र साहित्य अकादमीचे अनुवादासाठीचे पारितोषिक, महाराष्ट्र गौरव पुरस्कार, पुणे ग्रंथालय पुरस्कार, मुंबई मराठी ग्रंथालय साहित्य पुरस्कार तसेच इतर अनेक.

आपल्या सर्वांना माहित आहे की भारत हा एक बहुभाषिक देश आहे, आपण बोलतो त्या व्यतिरिक्त इतर भाषेतील साहित्य जाणून घेणे आणि मराठीतील मौल्यवान साहित्य अमराठी भाषिकां पर्यंत पोहोचवणे हे खूप महत्वाचे आहे. अशा एका अनोख्या व्यक्तीशी संपर्क साधण्याची आणि त्यांचे साहित्यिक योगदान समजून घेण्याची संधी आम्हांला मिळाली, त्यांचे नाव आहे डॉ. उमा कुलकर्णी. त्यांच्या बरोबर ज्या गप्पा झाल्या, त्यातून आज मी तुम्हाला त्यांच्या आणि त्यांचे पती दिवंगत श्री. विरुपाक्ष कुलकर्णी यांच्या साहित्यातील योगदानाची ओळख करून देऊ इच्छितो. उमाजी व विरुपाक्षजी यांना असंख्य पुरस्कार मिळाले आहेत. त्यात उल्लेखा दाखल सांगायचे म्हणजे "केंद्र साहित्य अकादमी दिल्ली", महाराष्ट्राचे माजी मुख्यमंत्री श्री फडणवीस यांच्या हस्ते "महाराष्ट्र राज्य गौरव पुरस्कार" व "पुणे ग्रंथालय पुरस्कार" इ. उमाजींनी ६ स्वतःच्या कादंबऱ्या (मराठी भाषेत) व ५० हून अधिक कानडीतून मराठीत भाषांतरित करून प्रकाशित केल्या आहेत. कानडीतल प्रसिद्ध लेखक ज्ञानपीठ पारितोषिक विजेते श्री शिवराम कारंथ व पद्मभूषण श्री भैरप्पा व इतर लेखकांच्या कादंबऱ्या त्यांनी मराठीत आणल्या आहेत. उमाजींची अगदी नवीन भाषांतरित कादंबरी म्हणजे "कशीर" (मूळ कानडी कादंबरी) ही काश्मीर प्रश्नावर सखोल अभ्यास करून काश्मीर मध्ये राहून तेथील लोकांशी प्रत्यक्षात बोलून कादंबरी रूपात तो प्रश्न सर्वासमोर आणला आहे. तसेच त्यांचे पती दिवंगत श्री. विरुपाक्ष कुलकर्णी यांनी ३० एक पुस्तके मराठीतून कानडीत भाषांतरित केली आहेत. त्यातील दोन खास पुस्तके म्हणजे स्वातंत्र्य वीर सावरकरांचे "माझी जन्मठेप" चे कन्नडमध्ये अनुवाद व पु. ल. देशपांडे यांच्या साहित्यावर "व्यक्ती आणि वाङ्मय" नावाचे त्यांनी संपादन केलेले एक पुस्तक आहे. दुर्दैवाने आज विरुपाक्षजी आपल्यात नाहीत.

बोस्टनच्या शिल्पा कुलकर्णी (New England Marathi Mandal मध्ये त्या सक्रीय आहेत.) व मी मिळून उमाजी बरोबर मारलेल्या गप्पा खाली शब्दांकित केल्या आहेत.

तुम्हाला भाषांतर करण्याची कल्पना आणि प्रेरणा कशी मिळाली?

मी मूळची बेळगावची त्या मुळे कानडी व मराठी दोन्ही भाषा येतात. शिक्षण मराठीतून झाले आणि लहानपणापासून वाचनाची आवड. पुढे लग्न झाल्यावर सासर कानडी मिळाले. साधारण १९७८ च्या सुमारास कानडी कादंबरीकार श्री शिवराम कारंथ यांना ज्ञानपीठ पारितोषिक मिळाले. पण मला कानडी वाचता येत नसल्यामुळे माझ्या मिस्टरांकडून ती कादंबरी वाचून घेत असे व माझ्यासाठी ते मराठीतून भाषांतर करत असत. माझे भाषांतर पूर्ण होण्याआधीच शिवराम कारंथ यांचे ज्ञानपीठ पारितोषिक विजेत्या कादंबरीचे मराठी भाषांतर प्रसिद्ध झाले. त्यामुळे माझे भाषांतरित लिखाण प्रसिद्ध होऊ शकले नाही. पण मी केलेल्या

उपक्रमामुळे मला आत्मविश्वास आला आणि भाषांतर प्रसिद्ध करण्यासाठी मूळ लेखकाशी करावा लागणारा पत्रव्यवहार, प्रकाशनासाठी लागणारी परवानगी वगैरे गोष्टींची माहिती झाली. त्यानंतर माझे पहिले भाषांतरित पुस्तक "तनमनाच्या भोवऱ्यात" (मूळ लेखक श्री शिवराम कारंथ) १९८२ मध्ये प्रकाशित झाले.

तुम्ही ५० पेक्षा जास्त पुस्तके भाषांतरित केलीत भाषांतर करताना आव्हानात्मकता कशी असते व जी पूर्ण केल्यामुळे तुम्हाला आनंद झाला?

माझी आत्तापर्यंत साधारण ५५ पुस्तके भाषांतर करून झाली आहेत. जेव्हा नवीन लेखकाचे पुस्तक भाषांतराला घेते तेव्हा बरीच चॅलेंजीस असतात. प्रत्येक लेखक वेगळ्या संस्कृतीतून आलेला असतो. त्यामुळे त्यांचे लिखाण समजून घ्यायला बरेच वेगवेगळ्या पद्धतीने प्रयत्न करावे लागतात. मूळ लेखकाशी पण संपर्क साधावा लागतो. या सगळ्या प्रयत्नानंतर जेव्हा पुस्तक प्रकाशित होते व वाचक येऊन सांगतात उदाहरणार्थ भैरप्पांच्या पुस्तकाच्या अनुवाद नंतर वाचकांनी सांगितले की त्यांना भैरप्पा भेटल्याचा आनंद झाला तेव्हा खूप मला पण खूप आनंद होतो व समाधान वाटते.

श्री भैरप्पा व शिवराम कारंथ यांच्या लिखाणाबद्दल थोडी माहिती द्या.

श्री कारंथ यांचा कालखंड १९०२-१९९७; त्यांचे लेखन स्वातंत्र्यपूर्व काळात सुरु झाले. त्यावेळी आवश्यक असणारी समाजसुधारणा व क्रांतीकारी विचार त्यांच्या लिखाणात दिसतात. करंथ आपल्या लिखाणात ऐसपैस विषय मांडतात व वाक्ये मोठी असतात तर भैरप्पा हे कारंथांच्या नंतरच्या पिढीतील कादंबरीकार आहेत, आज ते ९३ वर्षांचे आहेत. भैरप्पांचा विषयपट खूप मोठा असतो, कादंबरीतील कालखंड मोठा असतो. त्यांच्या बऱ्याच कादंबऱ्या २५० हूनही जास्त पृष्ठांच्या आहेत तर कारंथांच्या कादंबऱ्या साधारण २५० हूनही कमी पृष्ठांच्या आहेत. शास्त्रीय संगीतात जसा विलंबित ताल असतो तसे भैरप्पांच्या लिखाणाचे वर्णन करता येईल. मी स्वतः चित्रकार असल्यामुळे दोघां कादंबरीकारांचे वर्णन मी असेही करते की कारंथ हे मोठा / रुंद ब्रशनी चित्रलेखन करतात तर भैरप्पा हे बारीक ब्रश घेऊन चित्रलेखन खुलवतात.

श्री विरुपाक्ष कुलकर्णी यांच्या लिखाण बद्दल थोडी माहिती द्या.

१९८३ हे सावरकरांचे जन्म शताब्दी वर्ष होते तेव्हा विरुपाक्षांचे एक मित्र त्यांना म्हणाले, तुम्ही सावरकरांचे पुस्तक कन्नडमध्ये का नाही भाषांतरित करत? विरुपाक्षना ते पटले व त्यांनी "माझी जन्मठेप" अनुवाद करायला घेतले. त्यांच्या नोकरीमुळे त्यांना लिहायला खूप कमी वेळ मिळायचा. परंतु त्यांनी जिद्दीने व चिकाटीने ते काम पूर्ण केले. पण पुस्तकाच्या प्रकाशनाला खूप वेळ लागला. त्यांची ३२ एक अनुवादित पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत. ते २१ साली गेले. त्यांची दोन पुस्तके त्यानंतर प्रकाशित झाली. कोरोनाच्या काळात त्यांनी अनुवादित केलेला एक कवितासंग्रह पण नुकताच प्रकाशित झाला. विरुपाक्षांनी केलेल्या अनुवादात ललित साहित्य अगदी मोजकेच आहे. त्यांचे अनुवाद हे जास्तकरून समीक्षात्मक व वैचारिक विषयांवर आहेत त्यात नमूद करण्या सारखे पुस्तके म्हणजे आंबेडकरांवरचे "आंबेडकर वाद तत्व आणि विचार". शिवराम कारंथांच्या मराठी अनुवादित कादंबऱ्यांवर बरेच समीक्षात्मक लेख मराठीत प्रसिद्ध झालेले आहेत. त्या लेखांचा अभ्यास करून "कारंथांच्या कादंबरीवरील महाराष्ट्रीय दृष्टिकोन" असे एक कन्नडमध्ये पुस्तक विरुपाक्षांनी प्रसिद्ध केले आहे.

म्हणजे, हे एक चक्र पूर्ण झाले असे मला वाटते. कारंथांच्या कन्नड कादंबऱ्या मराठी अनुवादित झाल्या व त्यांची मराठी वाचकांनी कशाप्रकारे स्वीकारल्या हे कन्नड भाषिकांना कळवले हे मला महत्वाचे काम वाटते व ह्याचा मला आनंद होतो. विरुपक्षांचे नमूद करण्यासारखे अजून एक पुस्तक म्हणजे त्यांनी पु. ल. देशपांडे यांच्या वर एक संपादित पुस्तक "व्यक्ती आणि वाङ्मय" या नावानी कानडीतून प्रसिद्ध केले, या पुस्तकात काही त्यांनी अनुवादित केलेले पु. लं. चे लेख तर काही इतरांकडून अनुवादित करून घेतलेले लेख आहेत. म्हणजे पु. ल. हे एक मराठीतील मोठे लेखक कानडी भाषिकांना माहित झाले हे माझ्या दृष्टीने फार महत्वाचे आहे. अलीकडे विरुपक्षांनी माझी दोन पुस्तके कन्नडमध्ये अनुवादित केली ती म्हणजे "केतकर वाहिनी" आणि माझं आत्मकथन "संवादु अनुवादु". विरुपक्षांच्या स्वभावातला मोठेपणा म्हणजे बायकोचं आत्मकथन नवऱ्यानी अनुवादित करणं. ही एक मोठी गोष्ट आहे. त्यांना मी सांगितले होते की ह्यातल्या सगळ्या घटनांना आपण दोघेही साक्षीदार आहोत. लिहिताना माझ्याकडून काही चूक झाली असेल तर तुम्ही मला सांगा. मी मराठीतली पण सुधारून घेते व तुम्ही त्या पद्धतीने कन्नडमध्ये अनुवाद करा. ते म्हणाले मी इथे फक्त अनुवादक आहे. त्यामुळे तू जे लिहिलेले आहे त्याचाच मी अनुवाद करीन. अनुवादकाचा जो धर्म आहे तो मी पार पाडीन व पदराचं काही घालणार नाही. असा त्यांचा स्वभाव आहे व त्यांच्या ३२ पुस्तकांबाबतीत ही माझी भावना आहे.

भाषांतर करताना काही मजेशीर किंवा अनपेक्षित असे आलेले अनुभव सांगू शकाल का?

अनुवाद करताना काही गमती जमती होतात. शिष्यांबद्दलचा माझा एक अनुभव सांगते. बालपणापासून बोलायची पद्धत अशी होती की तोंडात शिवी येता कामा नये. बोलण्यात चुकून जरी शिवी आली तर मारच बसायचा. पण कथा, नाटके, कादंबऱ्यांचा अनुवाद करताना शिष्यांचा अनुवाद करायचे प्रसंग येतात. गिरीश कर्नाडांचे एक नाटक मी अनुवाद करत होते, त्यात एका पात्राच्या तोंडी बऱ्याच शिष्या आहेत. कर्नाडांना मराठी येत होते त्यामुळे अनुवादाची कच्ची कापी त्यांना मी पाठवत असे व ते दुरुस्त्या किंवा त्यांची मतं देत असत. तर कर्नाडांनी त्या शिष्या वाचल्या व त्यावर त्यांची टिप्पणी होती की अधिक कडक शिष्या हव्यात. मग अनेक लेखकांशी बोलून पाहिलं, शेवटी कोल्हापूर भागातले एक लेखक भेटले. त्यांनी योग्य ती शिवी सुचवली व मी ती वापरली.

"कशीर" हे तुमचे नवे भाषांतरित पुस्तक त्या बद्दल थोडी विवंचना करा.

कशीर ही माझी २०२१ मध्ये प्रकाशित झालेली अनुवादित कादंबरी. मूळ कन्नड कादंबरी, लेखिका सहाना विजयकुमार. या कादंबरीला श्री भैरप्पा यांनी प्रस्तावना लिहिली आहे. भैरप्पांच्या दुसऱ्या एका पुस्तकाचा अनुवाद मी करत होते. त्यावेळी एके दिवशी भैरप्पांनी मला फोन करून सांगितले की "माझे पुस्तक बाजूला ठेव आणि "कशीर" चा अनुवाद चालू कर". त्याप्रमाणे मी कशीर अनुवादाला घेतले. भैरप्पांनी असे सांगण्याचे कारण म्हणजे ह्या कादंबरीतील प्रश्न ज्वलंत आहे. कशुर भाषेत कशीर म्हणजे काश्मीर. एकेकाळी भारतीय संस्कृतीचे समृद्ध स्थळ असलेले, अक्षरशः शारदेचे निवासस्थान मानले गेलेले काश्मीर आता

तेजोहीन होऊन आज म्लेंछ धर्मापुढे का शरणागत झाले आहे, या तपशिलाचा शोध या लेखिकेने (सहाना विजयकुमार) या कादंबरीद्वारा घेतला आहे. सहन आयटी (IT) मध्ये काम करणारी मुलगी ती कामानिमित्त जर्मनीला गेली होती. तिथल्या जूंच्या संहारच्या खुणा तिने पाहिल्या पण जर्मन लोक त्यांच्यातीलच एकाने केलेल्या मानव संहाराचे सत्य जाणून खंत बाळगून आहेत. याउलट भारतामध्ये १९९० मध्ये काश्मिरी पंडितांवर झालेल्या प्रकरणाचा इतिहास पुसून टाकायचे प्रयत्न झाले. हे लेखिकेला खटकले. ह्या विचारांतून कादंबरी लिहिताना लेखिका (सहाना) स्वतः काश्मीरमध्ये राहून कित्येक लोकांना भेटून त्यांच्याशी संवाद साधून होत्या. त्या अनुभवावर आधारित ही (कशीर) कादंबरी आहे. ही कादंबरी साधारण भैरप्पांच्या जात-कुळीची आहे. ज्यांना भैरप्पा वाचायला आवडतात त्यांनी कशीर जरूर वाचावी.

लेखक: श्री. विठ्ठल कुलकर्णी

प्रभा

प्रभा सुंदरी

मम हृदय मंदिरी

मूर्ती सुंदर तुझी हासरी ॥ १ ॥

अतुल देणगी सौंदर्याची

कलाकृती किती श्रेष्ठ विधीची

दागिन्यांची मुळी नगर जरुरी ॥ २ ॥

अमृता सवते बोल माधुरी

भाव निर्मल शुद्ध अंतरी

तोषवी सर्वाप्रती लाजरी ॥ ३ ॥

गोड वाणी शांत स्वभावी

गृह शोभा ती किती वाढवी

आज्ञाधारक आणि करारी ॥४॥

निर्मलतेची भासे मूर्ती

सुगंधापरी तव कीर्ती

वाढवते सकला स्फूर्ती ॥५॥

कवी: प्राध्यापक भागवत महाजन

मी कविता करतो

लेखक आणि कवी सारे
लिहितात म्हणे प्रतिभेने
वेगळा अनुभव आला आम्हा
घडले सारे वशिल्याने ॥ १ ॥

पाडगावकरांना दाढी आहे
म्हणून त्यांना कविता होतात
आम्ही सुद्धा ठेवली दाढी
मात्र टिंगल करतात ॥ २॥

प्रेमात माणूस बनतो कवी
म्हणून आम्ही प्रेम केले
कविता काही आली नाही
सारे प्रेम वाया गेले ॥ ३॥

प्रेमभंगवार गडकऱ्यांनी
मोठमोठे काव्य लिहिली
आम्ही मात्र पाहून सिनेमा

सिगारेटची वलय काढली ॥ ४॥

रात्रंदिवस जागून जागून
किती कागद काळे केले
प्यार करून डोक्यावरचे
केस मात्र पांढरे झाले ॥५॥

एकेक ओळ घेऊन शेवटी
सर्व कवींच्या कवितांतून
एकमेकांकडे ठेवली
लॉटरी सारखे नंबर काढून ॥ ६॥

कविता अशी करून एकदा
एडिटरला कॉपी दिली
बक्षीस पहिले मिळून गेली
तीच कविता छापून आली ॥ ७॥

कवी: प्राध्यापक भागवत महाजन

थोर तुझे उपकार आई

किती थोर तुझे उपकार आई
तुला विसरून चालणार नाही

तूच माझा गुरु, सरस्वतीची मूर्ती
तुझ्यामुळेच माझी असे जगी कीर्ती

तूच मला शिक्षित संस्कृत बनवलं
तुझ्याच आशीर्वादाने यशोशिखर गाठलं

दावुनी हे जग भोगल्यास तू वेदना
तूच केले मला मोठे, जागविल्या संवेदना

म्हणालीस, शत्रूवरही प्रेम करावं
प्रत्येक क्षणी त्यातून काही शिकावं

त्यांच्यासारखं नसावं कधी दुराचारी
बाळा तू सदैव जग रे सदाचारी

मातृसेवा हीच असे ईश्वराची सेवा
आईच असे आपुला अनमोल ठेवा

तूच आहे माझा परीस चंदन
मनोभावे करितो तुला मी वंदन

खानदेशची आई बहिणाबाई

बहिणाबाई हीच सरस्वती साऱ्यांची आई
तिचे गुणगान गाण्या मजपाशी शब्द नाही

कुठलेही शिक्षण नसता कवितांची गगन भरारी
कविता द्वारे साऱ्या सुशिक्षितांना वेड लावणारी

घराण्या बरोबर समाजाचाही उद्धार करणारी
आशा बहिणाबाईची थोरवी जगी न्यारी

असोद्याचे माहेर अन जळगाव आहे सासर
नऊवारी साडीत डोक्यात शोभणारा पदर

ज्याचा सारा महाराष्ट्र करीत आहे आदर
भव्य स्मारक त्यांचे समाजाला नवी दिशा देणार

बहिणाबाईचे काव्य साऱ्या जगाला भावते
माय खानदेशी साऱ्यांच्या हृदयात विसावते

कवी: प्राध्यापक भागवत महाजन

कवी, प्राध्यापक बी एम महाजन, हे माझे, (शीतल चौधरीचे) वडील असून, ते सेवानिवृत्त व्याख्याता संरक्षण शास्त्र विभाग मूळजी जेठा महाविद्यालय व मुख्य संस्थापक सचिव कला वाणिज्य गृहविज्ञान महिला विद्यालय (एस.एन.डी.टी.) जळगाव. ते वृत्त पत्रांमधून समाजकारण आणि राजकारणात चाललेल्या नैतिक मूल्यपतनावर सातत्याने लेख लिहित असतात. त्यांचा "भाग्यप्रभा" नावाचा काव्यसंग्रह नुकताच प्रकाशित झाला आहे. प्रा. भागवत मोहन महाजन यांची कविता ही एक सरळ आणि आंतरिक संवेदनशील माणसाची कविता आहे. सहज उद्गारांनी भावपुष्प, मनातले विचार-तरंग आणि आपले जीवन अनुभव शब्दात मांडण्याचा त्यांचा हा प्रयत्न आहे. प्रेम, साथसंगत, देशप्रेम, भक्ती अशा विविध विषयांवर त्यांनी केलेली काव्ये त्यात आहेत. त्यातल्याच ह्या काही कविता. ते सध्या आपल्या पत्नी, प्रभा सोबत भारतातल्या जळगाव शहरात राहत आहेत.

पहिली कविता ही पप्पांनी जेव्हा माझ्या आईला पहिल्यांदा पाहिले तेव्हा तिच्यावर केलेली असून, ही माझी सर्वात आवडती कविता आहे. आशा करते की तुम्हांला देखील आवडेल!

धन्यवाद.

CROSSWORD ANSWER

								1			
								S			
								T			
								O			
2		3								4	
F		A		U		L		K		N E R	
		M						E		I	
		A						S		C	
		R								H	
		N								A	
5	W										
6	A	K	R	A	M			7	P		R
R				T		8	L	L	O	Y	D
N				H					N		S
E						9	B		T		
			10	D	H	O	N	I			
			E			O		N			
			S			N		G			
			I								
11	G	I	L	C	H	R	I	S	T		
			V								
			A								

पाऊले चालती पंढरीची वाट

चित्रकार: सौ. तेजश्री सौरभ मगदूम